

1

הצבוע המיילל

הימים במֶהָרְלִי נעשו חמים יותר ויותר, ועימם התגברה התחושה המוקדמת שלי, שדפקה כבר ימים בשולי התודעה כמו טפטוף בלתי פוסק של גשם בזמן שבין ערות לשינה, שהכול טוב מדיי מכדי שמשוהו, ולו הזעיר ביותר, לא ישתבש לבסוף.

אף שמעולם לא האמנתי בתחושות מוקדמות למיניהן, הייתי חייבת להודות כי אפילו האינסוף של השמיים, שנשק לעיר זִילְהָאָר אשר התאבכה בסוף אופק האדמות, עטה בימים האחרונים צבע סגלגל יפהפה ובלתי ממשי, והוסיף לבקתות החימר הדהויות שתחתיו ולאריחי המרצפות שהתמשכו אל תוך הסמטאות במבוך מבולבל, חיוניות שהייתה חסרה להם ביום יום, ומראה פחות שחוק מתמיד.

אור דבשי חמים נוהה מבעד החלון על הספה צרובת השמש ומפיל עליי נמנום, אולם זכר המשימה שממתינה לי אחר הצוהריים, להביא אוכל לסבא שמצפה לי, וכן כדור השמש השוקע במרחק מאחורי הרכסים השחורים העצומים, מעוררים את חוש האחריות שבי, שהתנמנם אף הוא, ואני פוקחת עיניים ומתקרבת אל החלון.

מעל הנהר הירוק המנצנץ אדי חום לבנים מתפתלים כנחשים, והם עולים ומתפזרים עד לבקעת דוֹמֵיִנְאָר. על אף שאני רחוקה וכל שאני יכולה לראות הוא את הערפל המסתלסל מעליה, ממש כאילו הייתה

צלחת מרק מהביל, אני מתקשה להתיק ממנה את מבטי, שכן ליל המורשות שעתיד להתקיים בה מחר בערב, כמדי שנה, נוסך בי חמימות. באנחה קלה של מי שדמיונותיו העשירים נאלצים להיקטע מכורח של פעולות ארציות שהוא חייב לנקוט, אני עוזבת את קיר החימר המספק צינה יחסית ועלובה, אך מוערכת בחום שכזה, ופונה אל המטבח, שם אני שולפת את קופסת האוכל של סבא מארגז הקירור. גבישי הקרח המועטים ששרדו את ליל הקיץ החם, נמסו ויצרו על המכסה שלה שלולית מים רועדת. אני מנערת אותה ויוצאת.

בחוץ, גל של חום חסר רחמים מקבל את פניי, וניחוח מתקתק מדיי של לוונדר ופקאן נישא באוויר. אני חוצה את סמטת הדונמים ופונה לעבר צומת הסמטאות, אשר פתחו הסבך של יער האוכמניות נרקם בסופו, מירכתי רחבת האָדֶר, ונדמה כמו בועת מפלט מִספקת מהרוחות החמות שנוהרות ממערב. אני פוסעת לתוכו, נושמת בהקלה ומוחה את מצחי. דממה יערית שזורה ברחשושים מקדמת את פניי. אני מועכת ברגליי את העלים ומתקדמת דרך העלווה הצפופה לעבר החלק המערבי בדרום הכפר, בדרך שחוסכת את ההליכה בסמטאות הקופחות מחום. טחנת הקמח העתיקה של משפחת הוֹלִיאָד מבצבצת כמו ארובת עשן מבין שפעת עצי האָדֶר אדומי העלים. אני מאיצה את צעדיי כאשר אני חולפת על פני הבקתה של אווה הוליאד ואחיותיה, וחוזרת ומאיטה אותם לאחר ששום פנים הוליאדיות בעלי מבט נוקשה ומוכיח לא מפציעים מבין הסבך העלי שמקיף את ביתן. אני משחררת אנחת רווחה אך בולמת אותה באיבה: יללות אנושיות חוצות את מסך הגזעים העבה ומרטיטות את מרבד העלים המרפד את אדמת היער.

תהינָה.

אני נרעדת ונושאת את מבטי. מעט הלאה, היכן שאדמת היער מתרוממת למעין גבעה פחוסה, ניצבת בקתת החימר האדומומית של האופה תָּכֵל. לפני כשנה, כאשר החום השמיד וייבש כל חלקה בבקעת נוֹרְיָאָר - מקום משכנן של חיות שלוש ממלכות הַסַּעַר שבמהרלי - צבועי הקרחות חצו את הבקעה ונכנסו ליער האוכמניות. תהינָה, בתו היחידה של האופה, יצאה ללקט פטריות ופירות יער לה ולאביה לארוחת הערב, כאשר צבוע קרחות צהוב תקף אותה. אחת מהבנות של נִיָּאָה הכובסת מצאה אותה שוכבת בשלולית של דם, וזקנת שרשרת שהוזעקה מעמק

דומיינאר חשקה את שיניה ומלמלה דבר מה על ההתמודדות עם מחלת הצבוע המיילל.

מאותו יום בקתת האופה והאדמה עליה היא שוכנת הפכו לרדופות. כל מי שחצה את היער כדי להגיע לצפון הכפר או לחלקיו הדרומיים, העדיף לעשות עיקוף גדול, אף שהאריך את דרכו ועיכב אותו, ובלבד שלא לעבור על פני בקתת האופה תבל אשר עיניו הכבויות, בפעמים הנדירות בהן היה יוצא מבקתתו וחולף על פני המאפייה המיותמת שלו, הרתיעו אפילו כלבים משוטטים. אנשים שחלפו בסביבת היער בלילה סיפרו כי צמרות העצים שנבלעות בשמיים רוטטות באלם בעת בה יללותיה של הנערה מניעות אותן אנה ואנה, וצערן של אביה מעמיק את אפלת היער ששורה על הבקתה. הרגליים שלי רועדות בעודי מתקדמת בפסיעות קטנות וכבדות לעבר הבקתה, כאילו כוח בלתי נראה מושך אותי אליה.

תהינאה.

אני נרתעת בעוצמה ובולעת צווחה כאשר פניה המושחתים נגלים אליי מבעד חלון פעור לרווחה. עיניה הגדולות, חומות ורכות, הדבר היחיד שנותר שלם בפניה, נעוצות בי. לזמן קצר ישנה דממה עמוקה ושלווה שבה אני כמעט מאמינה שהיבבות היו פרי דמיוני, ואז היא פותחת את פיה. היא לוקחת נשימה עמוקה, ויללה מצמררת וגבוהה מטפסת מעלה, מפלחת את גל החום וחודרת לעור התוף שלי. אני עומדת נטועה במקומי.

"תהינאה," אני לוחשת בהפוגה שבין היללות וגוררת מעט קדימה את רגליי.

איבוד הקשר למציאות, הזיות עמוקות שגורמות טירוף, הפרעה חמורה במצב הרוח שיכולה להביא לכדי תקיפה של כל אדם שבא במגע עם המוכה.

חלק מתסמיני המחלה מתוך ספר שקראתי בספריית הכפרים, הולם במוחי. אני מסלקת אותם בכוח ועושה צעד נוסף, מצפה שוב ליבבות שירעידו כל עצם עומד, אך הדבר היחיד שממלא אותי הוא עיניה החומות. הן גועשות, מתכהות כמו גזע עץ שנרטב בגשם ואז מתבהרות. היא מתבוננת בפניי ונראית צלולה, אבל אני הודפת את שביב המחשבה הזו כשזיכרון היללות החייתיות שלה מלפני רגעים ספורים עדיין מצטלצל

באוזניי.

"היי," אני אומרת בקול קטן, "זו אני, לינאר, זוכרת? למדנו יחד באותה כיתה."

היא נוהמת וחושפת שיניים. אני מכריחה את עצמי לא לסגת.
 "אם את שם." אני שולחת רגל בפסיעה מהוססת קדימה, פניה נמצאים כעת במרחק הושטת יד ממני. "תראי לי."
 היא בוהה בי במבט חלול.

"סמני לי במצמוץ. פעם אחת, תהינאה," אני מפצירה. "בשביל הנערה שפעם היית. בשביל אבא שלך."

עצב יורד עליי. הצער שאחז בי כאשר שמעתי על מחלתה התעמעם כל זמן בו היא הייתה בגדר שמועה שהגיעה לאוזניי, ורק כעת, כאשר אני רואה אותה כך לראשונה, ואת ההשלכות של נשיכת הצבוע ואת מי שהיא הפכה אותה להיות, צל אדם אומלל שמיילל פרא לתוך העצים, קליפה שבתוכה אין כלום לבד מייסורים, עוצמת ההבנה של המחלה הנוראית הזו מכה בי. אני טובעת בעיניה החומות, ועיניי שלי שורפות. הבקתה האדמומית מתערפלת מולי לכתם ענק בזמן שאני מחכה לאות ממנה.

"תרגישי טוב, תהינאה," אני ממלמלת בתבוסה לאחר המתנה שמורגשת כמו נצח ודבר לא קורה, וזורקת לעברה מבט אחרון.
 היא ממצמצת. אני קופאת. העיניים שלה נותרות עצומות לרגע ארוך, ואחר היא פוקחת אותן שוב. אני מצפה למצוא בהן משהו, אך הריקנות מבעיתה בעומקה, חוזרת למלא אותן. אני בולעת רוק בכבדות ומתקרבת אל החלון. היד שלה, זרועה בצלקות ותלמים מפותלים, משתלשלת החוצה בדלדול, ומבטה בוהה דרכי. אני מניחה את ידי בעדינות על אצבעותיה ומרסנת גל של רתיעה.

"את מבינה אותי," אני לוחשת. "תמצצי שוב אם את מבינה אותי."
 שום כלום. פניה ריקים וניצוץ מוזר מבזיק בהם כאשר היא פוזלת אל ידי שנחה קלות על ידה. את היללה הבאה אני שומעת במעורפל. רגע אחד אני עוד חשה בצלקות ובחריצים הגבשושיים על גב כף ידה, וברגע שלאחריו היא לופתת את פרק כף ידי בכוח עז שלא מסתדר עם מראה השברירי, ומטיחה אותי אחורה, רחוק מהחלון, אל מורד הגבעה. אני מקימה את עצמי באיטיות - כושלת לעמידה - לתוך מערבולת הנהמות

המתחדשת. צללית כהה מופיעה מאחורי הבקתה, ובדמדומים הארגמניים שמתחילים לזרום מהשמיים על היער, מתבהרת דמות. היא מתקרבת לחלון בו עומדת תהינאה, מואפלת קמעה מצללי בין הערביים.

"שלא תעזי יותר להציק לבת שלי." האופה תבל מקרטע קדימה ועוצר סמוך לבקתה, כמו תָּחום סביבה גבול בלתי נראה שמשאיר אותו בסמוך אליה. "מה עשית לה, אה? ילדים רעים. אתם לא יכולים להניח לילדה האומללה? עוד פעם אחת..." מילותיו נקטעות בשיעול שמזעזע את כתפיו. הוא מניח יד על ליבו ומרים את פניו החרושים קמטי צער עמוקים.

"אני... לא... אדוני..." אני ממלמלת, אבל קולי, צרוד ונמוך, בקושי נשמע באוזניי.

"קדימה," הוא מתכופף ומרים כפיס עץ תועה. "לכי."

"אבל אדוני, אני חושבת שהבת שלך מבינה..."

"לכיי!" הוא שואג.

אני בוהה בו לפני שמשמעות דבריו מחלחלת אליי. רגליי, נדמה שיש להן חיים משל עצמן, נעות לאחור, ואני חוזרת על עקבותיי, במורד הגבעה ואז דרך ביתן של בנות משפחת הוליאד, בריצה מבועתת, רומסת ענפים וזרדים בקול רעש. אני פורצת מהיער אל רחבת האדר, וקורסת על מרצפות החימר החמימות, מנסה להשקיט את הלמות ליבי.

תחושת החספוס של קופסת האוכל ביד, היא זו שמנערת אותי בתום דקות ארוכות שעוברות, ושבהן אני משחזרת את התקרית שהייתי חלק ממנה כעת. אני קמה בדיוק כאשר האור האחרון של טרום ערב מתמוסס, וחשכה אוטמת את השמיים השחורים בכהותה, וכולעת לתוכה את גזעי העצים. צינה קלה משלחת בקיעים למעטה החום שהתיישב מעל הכפר במשך היום, והיא מצננת מעט את פניי. אור סהר קלוש נשפך מתוך שמי האופל, ובתוכו, הצל שלי מתווה לי דרך עד לפתחה של הרחבה. אני נכנסת לסמטת האיכרים המוארת באור צהוב חיזור שמפיצות המנורות התלויות על כלונסאות עץ, וממהרת את צעדיי. בַּדממה, רגליי נוקשות על המרצפות ברעש. מעולם לא פחדתי לצעוד בכפר בלילה. פעמים רבות אף חיכיתי שהיום יחלוף, על כל הרעש שבו והאנשים הממלאים את הסמטאות ואת הכניסות המרובות ליער, כדי לצעוד בשקט העמוק ולהתמזג בחושך המשתלט

על כל פיסה משרשרת הכפרים המזרחית לאחר רדת השמש, אך כעת איני יכולה למנוע מצמרמורת לחרוש את גבי ומתחושה משונה לנבוט בי. אני נעה מהר יותר, ונבלמת מכוחה של אותה תחושה, מספיקה להרים את ראשי אל השמיים, לפני שהן עולות ושורטות את האוויר: היללות של תהינאה.

הן נשמעות מעל חופת העצים השחורה של היער, וצוללות עד לסמטאות הנמוכות ולגדרות החימר שמזדקרות מצדיהן. אני מזהה את קולה, וכשהוא דועך, הִדְיוּ, כמו רוחות רפאים, נתלים מעליי. אני מחישה את צעדיי לריצה.

הבית של סבא, אפוף באפלה נטולת מנורות, נרקם מולי. הרגליים שלי כמעט נתקלות בעציצי הקקטוס שניצבים תמיד משני צידי השביל, כעת הם מתגוללים באמצעו, ואני מייצבת את עצמי ברגע האחרון. אני שולחת את ידי לדפוק בדלת אך לא מספיקה לעשות זאת כיוון שאני שומעת אותם, וההפוגה הקצרה בין היללה שלה לשלהם מורה לי כי הם משיבים לה.

צבועי הקרחות.

צחוקם הגבוה מעפיל מעומק בקעת נוריאר המרוחקת. אני מאזינה דקה ארוכה, ידי עדיין על הידית, ורק לאחר שמשתררת דומייה עמוקה, היבבה של תהינאה, אנושית ובוכייה, מוחזרת לשמיים. אני דופקת על הדלת בדחיפות ומחכה. עלטת הבקתה נכרכת סביבי, נעדרת את דשדוש צעדיו המוכרים של סבא, ויללות הצבועים המתחדשות נשזרות בחבטות ידי ההולמת על הדלת. אני זורקת עוד מבט אל החשכה שדוהרת לכיווני מכל עבר, לפני שאני לוחצת על הידית ונכנסת פנימה.

צינה קלה עומדת בחלל המואפל. אני מגששת בידיי כנגד הקירות וקור אווז בי.

"סבא?"

אור ירח בהיר זולג דרך החלון ומאיר חלושות על צללית כהה. אני מחפשת אחר וו המנורה ומעלה אותו.

"סבא?" תחת האור העמום, ראשו מורם לעברי והבעה של בלבול מתיישבת על פניו.

"מתנותיו עלינו, סבא, כמה שהבהלת אותי," אני ממלמלת בהקלה.

"למה אתה יושב בחושך?"

"ואת...?" הוא מכווץ את עיניו ובוהן אותי.

אני מושכת אליי כיסא, חשה את עמידתי מתערערת.

"זו אני, לינאר, סבא. אתה מרגיש טוב?"

הוא ממצמן, הכרה עולה בעיניו. "לינאר... הכול בסדר?"

"אימא הכינה לך אוכל. נשארו לך גבישי קרח בארגז הקירור?"

"חשבת על זה פעם שאם אין שם קרח, הארגז כבר לא נקרא ארגז

קירור?" הוא צוחק ונעמד, נשמע שוב כמו הסבא שאני מכירה.

"אז אין?" משטחי העץ של המטבח ריקים למעט פרוסה יבשה של

לחם. אני מניחה עליה את אצבעי ולוחצת. היא קשה.

הוא נשען על משטח העץ, ואני מבחינה בקמט כהה שחוצה את אמת

ידו.

"אני לא חושב שנשארו, אבל הגבישים האחרונים נמסו לא מזמן.

הארגז אמור להיות קריר עדיין."

לוקח לי רגע להזיז את עיניי מידו. "אתה... מרגיש טוב?"

שמץ מן הבלבול הקודם מבליח בתוויו ונעלם כשם שבא, עיניו

מתבהרות.

"אני לא נעשה צעיר יותר, לינאר, אבל אני לא מתלונן. למה, אני

נראה לך זקן יותר מאשר בשבוע שעבר?"

"אתה מתכוון מאתמול, סבא." אני מכחכת בגרוני כאשר אני שומעת

את התחינה שנמהלת בקולי.

"אני מתכוון מאז הפעם האחרונה שנפגשנו," הוא אומר בקוצר רוח,

אבל פחד נשקף מהמבט שהוא מניח עליי, כמו נואש לתמיכתי האילמת.

"זה משנה אם זה היה אתמול או שבוע שעבר?"

אני מפיקה חיוך חיוור.

"זה לא משנה. שמתי את האוכל שאימא הכינה בארגז הקירור. אני

חושבת שאלך, סבא, כבר מאוחר, אלא אם כן אתה צריך עזרה במשהו."

הוא מהמהם דבר מה מתחת לשפמו ונשען על החלון שבמטבח,

בוהה דרכו החוצה. אני מתקדמת למבואה ומכבה את המנורה. סבא אינו

משופע בכסף, אף אחד מאיתנו לא, וכיבוי המנורה כעת, משמעו יום

אחד נוסף שבו בועית האור שלה תשמש אותו כשהיא תהיה נצרכת

יותר. האור דועך במהירות, וצללים כהים שבים לשטוף את הבקתה

כאשר אני יוצאת אל תוך הלילה, מותירה את סבא שעון על אדן החלון, אובד באפלה.

הבקתה שלנו שרויה בחשכה חלקית, וריח קל של דגים שנישא בחלל ברגע בו אני סוגרת אחריי את הדלת, גורם לאנחת הקלה להיפלט מפִּי: אימא, דִּיקְלוּאָר ומִיגֶל חזרו מסבב הקניות שלהם בשרשרת, וארוחת צוהריים משביעה מובטחת למחר.

אני מחפשת במזווה דבר מה אכיל, אבל הוא ריק למעט כמה פירורי לחם שדחוקים בפינותיו.

"לינאר?"

אני קופצת בבהלה.

"מתנותיו עלינו שחזרת, כבר דאגתי לך." אימא צצה מאחוריי, קולה נשמע שבע רצון. "דגי טרוטה, לִין."

בצללי המטבח אני רק רואה את ידיה נעות מעל ארגז הקירור כשהיא מסדרת בתוכו את השלל שקנתה.

"כמו שאת אוהבת, ובמחיר נמוך בשלושה זוג־אֵרִים מיריד הסחורות. מחר אני אכין אותם ותהיה לנו יופי של ארוחה." היא בוחנת אותי. "מה זה, למה את בחושך ככה?" היא מדליקה את המנורה וזיכרון מבטו האבוד של סבא חוזר אליי.

"הייתי אצל סבא."

"שמת לו את האוכל בארגז הקירור?"

"נגמר לו הקרח," אני אומרת בקול קטן, נמנעת מעיניה.

"קרה משהו?" החיוניות נשאבת מנימתה ומתחלפת בזהירות.

"אני... יכול להיות שאני מדמינת, אבל התסמינים, אימא." אני מנסה לייצב את קולי הרועד.

היא זעה מעט. פרקי אצבעותיה נעשים לבנים כאשר היא מדהקת אותם אל אחד ממסעדי הכיסאות שסביב השולחן.

"תסמינים למה, לינאר?"

"את יודעת למה."

"את בטוחה?" היא מתיישבת על הכיסא ופוכרת את ידיה.

"אני חושבת שלסבא יש את ה...אֶנְטֶה־לֹוֹקְיוֹס." אני מוציאה את המילה הארוכה מפִּי יחד עם הנשימה שכלאתי. "הוא... הוא לא זכר שזו

אני בהתחלה, אחר כך הוא גם שכח שהייתי שם אתמול ועל האמה שלו יש קמטים כהים."

"לא!" היא מנענעת בראשה. "באותה מידה יכול להיות שדמיינת הכול. היה חשוך שם, נכון?"

אני מביטה בה. "כן, אבל..."

"אני אשלח מחר את דיקלואר לקרוא לאחד מזקני השרשרת."

עיניה תועות בנקודה עלומה. היא נראית מובסת והלומה בו זמנית, כאילו המעבר המהיר מהתנגדות נחרצת להכרה כואבת מחליש אותה פיזית. "אם כן ננסה להקל עליו כמה שנוכל את מה שנשאר... החודשים או השבועות, אני לא יודעת..." קולה נסדק.

"אנחנו ביחד בזה," אני מחבקת אותה ולוחשת לה. "אבא'לה שבשמיים ובכל מקום לא יעזוב אותנו." היא מהנהנת.

"אני חושבת שאלך לישון. כדאי שגם את תיכנסי למיטה, לין, מחר ליל המורשות, את צריכה כוח ובבוקר יש לך לימודים."

"ליל המורשות," אני ממלמלת, עייפות נופלת עליי. "אני עולה. לילה טוב."

היא מפנה אליי את גבה. אני נעצרת במעלהו של גרם המדרגות המוביל לחדרי, צופה בה כאשר היא מכבה את המנורה ונשארת בעלטה, מזכירה לי יותר מתמיד את פניו האבודים של סבא כאשר התבונן מעם החלון, ואת האימה ששכנה בעיניו כשהסתכל בי: כאילו פחד גם הוא שהאנטהילוקיוס משתוללת בתוכו ושלא נותר לו עוד זמן רב.

בחדר, בחסות אורה העמום של המנורה, אני מתיישבת על המיטה ומדליקה את הרדיו שלקחתי מהמדף בסלון. אולי תהיה קליטה של שידור מדרום או מצפון מהרלי או מראש של שתרגיע את בליל המחשבות שבמוחי, ותהווה הסחת דעת מהתחושה המוזרה שמלווה אותי בעיקשות כבר מספר ימים לכל מקום, שדבר מה עתיד לנחות על מפתן שרשרת הכפרים וריחו, אני כמעט יכולה להריח אותו נושכ סביב, מצחין מחוסר ידיעה. צידו הימני של המכשיר סדוק מרוב חבטות שנוצרו כחלק מניסיונות בני הבית להחיות אותו, אבל גם כעת, כשאני דופקת עליו באגרופי, דבר לא קורה ואני מניחה אותו לרגליי. רק דיקלואר יודע להתמודד עם מצבי

הרוח של המכשיר ההפכפך הזה. אני מכבה את המנורה ונשכבת על המיטה. צללי הלילה מתגנבים חזרה, וחושך מתפזר אל כל פינות החדר. אני בווה באינסוף של השמיים שנראים מהחלון והוגה בפתגם מורדות שרווח בשרשרת.

אם הכול זורם על מי מנוחות, אות הוא שהמים לא ינוחו עוד זמן רב, וכאשר הם כבר יסערו - תהיה מערבולת. הוא מזדמר בראשי חזק יותר ויותר ככל שאני מנסה להדוף אותו.

פתגם מטופש, אני חושבת בזעף וסוגרת את עפעפיי. אולי עצימת עיניים מזויפת תוביל בסופו של דבר לריק מחשבתי ובעקבותיו לשינה הברוכה, אבל כל מה שעולה לנגדי הוא מבע פניו של סבא ועוד נחשול של דאגות. אני מסתכלת החוצה זמן רב, ורק לאחר שהירח כבר מתערפל למולי מרוב בהייה, אני נופלת לשינה עמוקה.

אני חולמת שאני נמצאת במרכזה של מצודה ענקית נטולת קירות. אור שמש בהיר מזדהר על עמודי שיש עצומים המתנשאים מעלה ונעלמים בסופם בתוך רקיע תכול, ומרבד עלים אדומים כדם מכסה את הרצפות. אני שולחת רגל קדימה ופוסעת אל ירכתי המצודה. העלים משמיעים קולות אוושה נמוכים ונלחצים כנגד סוליות נעליי.

אני מעדנת את צעדיי ובולמת את עצמי ברגע האחרון. רגלי מתנדנדת על קצהו של צוק מנוקד בעלווה ירוקה שנופל בחדות אל ים. עוד פסיעה אחת והייתי מוצאת את עצמי עכשיו צוללת מטה, מתרסקת על מדפי הסלעים ולתוך טלפי הגלים הרעבים הנחבטים במורדות הצוק. אני כולאת צעקה. שיממונה של המצודה המשתרעת מאחוריי נדמה כעת כמו מקום מפלט, ואני סבה על עקבותיי ופורצת בריצה בהולה. אני צוללת לתוך מבואה נמוכה התחומה במעקי מתכת ארוכים שמעברם משתפלים מורדותיו התלולים של הצוק. כחול הים מתערפל מול עיניי בעת בה רגליי נעות הלאה. מדפי סלעים מתרוממים משני צידיי ככל שאני מעמיקה לפנים המצודה, והאור נעשה דליל ועגמומי. אני רצה מתנשפת על פני כוכים פעורים כמו מלחעות בצידי המעקים, ונעצרת כשהשביל העקלתוני מסתיים בפתאומיות, ומתרחב לכניסה מקושתת המובילה למנהרה שחושך אוצר-רע אופף אותה. אני מגששת בחשכה. מראה הגלים הנשברים למרגלות הצוק מכל כיוון - מעביר בי רעד, וקול גניחה קרוב שנשמע

מאחת הגומחות בתוך המנהרה, נוטע את רגליי תחתיי. האנחות נעשות נמוכות וכאובות יותר ויותר. אני מחפשת סביבי. במקום מסוים מעליי, רוח חמה נושפת, ולפניי, הים האפל פרוש לכל מלוא האופק. אני עוקבת אחר הקולות ונעמדת בפתחו של כוך צר, מואר בקושי מזוהרם של המים הנגלים מבין מדפי הסלע המצלים על הצוק.

זהו תא כלא ודמות כהה יושבת בתוכו, מכווצת מאחורי סורגים חלודים. אני ממצמצת מספר פעמים ומצמידה את מצחי לברזל הקריר. פנים מופיעים מולי אט אט, ואף שעדיין לא ראיתי אותו, אפילו לא פעם אחת, אני יודעת שזה הוא.

"פיאגרו?" הקול שלי נע החוצה בצרידות. "פיאגרו, זה אתה?" הוא מרים את עיניו. צללים מרקדים במשחק החושך והאור על לחייו. הוא מהנהן. אני מחכה עד שעניי יתרגלו לחשכה. *מה החתך שלי עושה כאן?*

"צריך לצאת מכאן," אני לוחשת בדחיפות.

הוא מנענע בראשו לשלילה. "אי אפשר."

עיניו מסמנות לי על משהו מאחוריי. קור לופת את גבי כאשר אני מסתובבת, שומעת במרוחק את פיאגרו הצועק לי לרוץ. דמות לבושה בגלימה שחורה מתקרבת, מרחפת בין המעקים. פניה חתומים וסמל המשטר הירוק חקוק במעלה שרוול הגלימה שלה.

אשת ביצה.

אני בוהה בה, משותקת, לפני שהצעקה של פיאגרו, גבוהה ובהולה, מעוררת אותי, ורגליי מתחילות לרוץ. אני מזוגזגת במבואה, חולפת על פני חדרים ומעקי מתכת מפותלים ומגיעה שוב לאולם המצודה הענק והמואר, רצה לעבר שפת הצוק. אני עוצרת את עצמי על קצהו, ומצמידה את כפות ידיי אל רקותי הפועמות: הגובה העצום של הצוק ועומק הים שמעבר לו, מסחררים אותי. מאחורי גבי, קול צעדים לוחש בדממה. אני שומעת נקישות נעליים על הרצפה.

תיקן, תיקן, תיקן.

אני מסתובבת. אשת הביצה בעלת הגלימה מתקדמת לעברי, אפופה בהילת עלים מעופפים. אני מקשיבה לרחש החרישי של גלימתה, ואז מישירה את מבטי אל הים המנצנץ מזוהרה של השמש. הזרוע שלי רועדת קלות כאשר אני מושיטה אותה קדימה ומגניבה עוד מבט אל מעבר כתפי.

היא מצמצמת את המרחק בינינו, ואני מסתערת אל שפת הצוק, בלי לחשוב. אני פורצת לריק שמעבר לו יש רק שמיים וים, אבל מִפֶּה של דבר מה - קשה כמו אבן - הפוגעת בראשי, מזגגת למולי את האופק ומזרימה הבהובים שחורים ולבנים לשדה ראייתי. אני עוצמת עיניים, תוהה אם כך מרגישים כשנופלים, ורק כשהמרחב מולי נעשה בהיר יותר והנצנוצים מצטללים, אני פוקחת אותן. עמודי השיש העצומים מתגבהים מעל ראשי, על רקעם בולטת גלימה שחורה-מבהיקה. אשת הביצה.

היא גוהרת מעליי ועווית של חיוך מעקלת את שפתייה. אני משפילה מבט מטה. ידי נחות לצידי גופי, והצינה של רצפת האולם זרועת העלים נדבקת אל גבי. אני עדיין נמצאת בה, במצודה המשונה, בעוד שפת הצוק המיוחל מזדקרת מרחק נשיפה ממני. דמעות של תסכול ממלאות את עיניי כאשר אני שולחת את ידי למה שאמור להיות אֵין מוחלט, אבל במקומו מסך קשה וקר חוסם את אצבעותיי. *אלה קידות מזכוכית*, אני ממלמלת. אני קמה במגושם ודופקת, לא בעידון, על הקיר השקוף שנדמה כעת כמו מפלצת לעגנית וחסרת פנים.

אני לא אצא מפה כחיים! אני חושבת לפני שענייני נפערות פי ארבעה מגודלן הרגיל לתוך החדר שלי ואני מתעוררת. לוקח לי דקות ארוכות להסדיר את הנשימה. החלל אפל, והשמיים הנשקפים מחלון החדר שחורים משחור כמו לוע פעור של ארוכה כבויה. אין זכר לאור הירח הכסוף. אני מתיישבת ומנופפת בידי כנגד פניי. העייפות שוב משתלטת עליי כאילו סיימתי זה עתה ריצה ארוכה. אני נשכבת באפיסת כוחות על המיטה, עיניי פקוחות. בשלב כלשהו אני נרדמת, והלילה חולף עליי בחלומות מסויטים שנקטעים ביקיצות פתאומיות. באחת מהן הירח שוב זורח והוא כבר מתחיל להימוג לטובת הבוקר שמשחיל לליבי שמץ של הקלה, אך אז, בהדרגה מנומנמת, אני מוצאת את עצמי בחלום נוסף.

אני מצויה בקרחת יער יפהפייה שבזוקות בה ניצניות ונימפאות תכולות, וצועדת לצד רֶאָמְלוֹן זהוב אצילי. אני עוצרת ומסתובבת כאשר רחש קוטע את השלווה הדמומה של היער. מאמצעו של מרבד הפרחים המלבלב, אשת ביצה מכוונת היישר לכתפי חץ משטר ירוק כהה, שמשוח, גם מרחוק אני יכולה להבחין, בשכבה צהובה אבקתית של רעל המשטר, וכאב חד, חודר עצמות, מהדהד כמו צרחה בלתי נגמרת בתוך ראשי.

אני אוחזת בחולשה בזרועי ובוהה בכתם הדם המתפשט על בד חולצתי. אוזניי מצלצלות כאשר אני שומטת את ידיי ברפיון, ומתירה לבור שחור למשוך אותי עמוק אל קרביו חסרי התחושה. רק אז אני מתעוררת.

אפלולית מנחמת של בוקר עולה מציפה את חלל חדרי בקרום ענברי. אני מתיישבת על המיטה, נזהרת שלא להעיר את מיגל שוודאי חולמת חלומות נעימים יותר מאלו שלי, ומנסה להסדיר את נשימותיי. כפות ידיי לחות ואני מוחה אותן בשולי הכותונת, נרגעת לאורו של היום החדש המחלחל בזוהרו מבעד החלון. זרועי מעקצצת, ועיניי, בדחף בלתי נשלט, נודדות אליה. גל של הקלה שוטף אותי כאשר הבד החום מחזיר לי מבט חלק, נטול כל אדמומיות מרתיעה, אם כי זכר חלומות הבלהה שנדמו כה אמיתיים בשנתי, טורדים כעת את מנוחתי.

זה שום דבר, אני ממלמלת לעצמי. חלומות הם כמטח גשום, ממלאים ומרטיבים עד היסוד, והבחירה היא בידיך, האם להתייבש או לתת להם לשטוף אותך כליל עד שתחלה או תכלה. לאט אני מרפה את שריירי הקפוצים בזה אחר זה כאשר פתגם החלומות מזדמזם באוזניי, ונותנת לחום היום העולה להפשיר את צינתי וחששי.
 "את מרגישה טוב?" קולה הישנוני של מיגל מקפיץ אותי. אני נרתעת אחורנית ונתקלת במסגרת המיטה.

"מיגל. הבהלת אותי."

"אני אותך?" היא מתמתחת בעצלות. "את נושפת כמו ינשוף."
 "זה המאורר," אני מתגוננת ומנתקת מהקיר את המכשיר המתלהם שמפיק אוושה עלובה של רוח בלתי מורגשת. הניסיונות של דיקלואר להחיות שברי מכשירים שהוא סוחר בהם בהיחבא במעבר ההרים המתפתל, לא צולחים ברוב הפעמים, אם כי הם לא מונעים מכל בני המשפחה לזייף קריאות נרגשות בכל חניכה של מכשיר חדש. הסבל שנגרם לנו מעשרות ניסויים כושלים ומכשירים מקרטעים בעקבותיהם - כדוגמת המכשיר לערבול עוגות שחורר את משטח המטבח, והיום אנחנו משתמשים בו כמעמד לעטים - שווה לניסוי שצולח אחת לכמה חודשים, כמו הרדיו.

"את נוטפת." היא מעווה את פניה. "את צריכה לראות את עצמך."
 "לא, כי את התגלמות הקרירות," אני ממלמלת ומתקרבת למראה

שבקצה החדר. היא סדוקה לאורכה ומשקפת את פניי בעקמומיות: עיניים חומות מבוהלות מעט, פה קפוץ וטיפות זיעה שמנצצות על מצחי. מיגל מתארגנת בינתיים, היא מזמזמת שיר תוך כדי צחצוח שיניים, ואני נאלצת להקיש חזק על דלת חדר הרחצה כדי שתשמע. לאחר חילופי דברים מייגעים, אני סוף סוף מוכנה עם מדי בית הבינה והתיק המאורגן ליום הלימודים. לפני שאני יוצאת מהחדר אני ניגשת לחלון ומסיטה את הווילון הצידה, נותנת לפרץ של חום ואור שמש להיכנס פנימה. סמטת הדונמים שמתחת לחלוני ריקה לחלוטין, והיעדר רחש הצעדים שחורק עליה כל בוקר מוזר לי. ההרגשה היא, מעקצצת ובהולה, שמתדפקת כיתוש עיקש בשולי תודעתי כבר ימים, כי משהו עומד להתרחש, שבה לנקר בי כעת. אני נאנחת. התחושה היחידה שאמורה למלא אותי ביום הקיץ העצל והנינוח הזה, היא שלוה. אני שואפת עמוקות מהאוויר העומד, ונושאת את מבטי לאופק.

יער האוכמניות שממסגר את האדמות ולבסוף נפרש מדרום לכפרי הקפר ונמשך עד לזילהאר במרחק, משתרע בזהק מטל הבוקר, והנהר הירוק המנצנץ שגובל ברכסים השחורים העצומים מצפון, פועם כמראה שטובלת בים יהלומים. פתלתל וארוך, הוא נראה מרחוק כמו ענק ירוק ורדום שפורש את זרועותיו תחת ערפילי השחר המוקדמים הנעים כמניפה מעל האדמות. אני צופה עוד זמן מה בחצוצרנים שחורי המקור שדואים בלהקות מעל הבקעות והשדות, ומאזינה למשק כנפיהם בטרם אני ניתקת מהחלון, אבל דבר מה במרחק לוכד פתאום את תשומת ליבי. אני מסתכלת שוב. המרחב הפרוש למרגלות החלון בהיר כמקודם, ודומיית בוקר נעימה נחה על השרשרת.

מישהו קורא לי מלמטה שוב ושוב. דיקלואר או אימא. אני מעיפה מבט אחרון קדימה ומתאבנת. במעבר ההרים המתפתל שחוצה את הרכסים השחורים העצומים המתנשאים מעל הנהר, מופיעות נקודות שחורות שזזות זו לצידה של זו בדייקנות מופתית. גם ממרחק אני מבחינה ברווחים המסודרים שביניהן. התיק נשמט מכתפי ונוחת לרגליי. אני מטפסת על אדן החלון ומזניקה את עיניי. השיריה השחורה נעלמת לשניות ארוכות כאשר הרכס משתפל מטה, ונגלית בשנית סמוך לראש ההר העצום כשמאחוריה צועדים *הרוחות האדומות*, סוסי המשטר האימתניים בעלי העיניים האדומות כדם וחוש הריח כשל כלבי ציד. ממעל מעופפים

הפּראָטוֹרִים. אני לא רואה אותם בבירור, אבל הנקודות, ארוכות בהרבה מכל בעל כנף, שדואות בראש ההר, מעידות כי אלו הנשרים. במאסף, כאשר האובך מתפזר מעט, אני רואה את רכבי המשטר, ירוקים ומבריקים, החוצים את המעבר המתפתל בדרכם אלינו.

אני סוגרת את הווילון, והוא רועד בין אצבעותיי. ליבי צונח.
אנשי הביצה מקדימים את בואם לכפר.

הסיבות האפשריות להגעתם בתקופת היובש של השנה - הם תמיד מופיעים סמוך לסתיו כאשר אוויר צלול ממלא את הדרכים - רצות בראשי, וחום מלהיט את פניי.

מישהו הלשין על החתונה הקרבה, או שהם באו לחפש כתבים נושנים של הזקן אברהם שמוחבאים בכתי הנאמנים בכפר. ככל שאני חופרת באפשרויות, רק השתיים הללו נראות לי כמצדיקות ביותר את הקדמת בואו של המשטר לשרשרת. פרפור של בהלה חותך את קרביי. אימא שוב קוראת לי מלמטה, קולה מגיע אליי עמום ומרוחק כאילו הוא עולה ממעמקי מרתף. אני סוגרת את החלון, חשה מגוחכת. שום וילון או דלת לא יותירו אותם מאחור. הם בדרכם אלינו, ולנו אין מנוס אלא להתמודד עימם. אני מציצה בשיירה השחורה מבעד לקרע הדקיק בוילון שמאפשר לנחיל אור דק כגבעול להיכנס פנימה, ותמונות מהחורף ההוא עוברות לי מול העיניים.

החורף השחור, דיתה קוראת לו. למרות שהוא היה לבן ובוהק יותר מכל החורפים שקדמו לו. אני סוגרת את הדלת בחבטה ויורדת למטה.

פרק א

"אתמול הוא דיבר על כך לראשונה".

"על מה?" האישה המבוגרת רצינית יותר משכנתה המודאגת, אולם שלווה הנצחית הקנתה לה עוד מימים עברו את המעמד המיוחד והיחיד כחברתה הקרובה של המלכה.

"על הקשר בין דניאל לרב לוי".

דיק של עניין נפל על אישונה של דרלין, אולם בכך הסתכמה תגובתה.

"מריין תשהה בשבת הקרובה עם ילדיה בארמון. אי שביעות רצוני מהעניין שחררה את האבן שגוללה על הבאר הדוממת. נראה היה שהוקל עבורו לסנוט ב".

דרלין לא הבינה. מעולם לא הסכימה במאת האחוזים עם פרשנותה הנרחבת של רחל, אבל זו מעולם לא חיכתה לאישורה. הדברים היו ברורים לה כשמש, כחוטי סיקרא אדומים שהשתרגו, מנבאים שחורות בצילו של הלילה ובצלליתו של המלך.

"אני מבינה כי הוא לא אמר דבר ברור".

"לא", הסכימה רחל. "הוא גם לא היה אומר זאת אילולי ביקשתי למנוע ממריין ומבעלה הערל להיכנס בשערי הארמון".

"אז שום דבר לא השתנה", החזירה אשתו של רופא המלך בשלווה, "אין חדש תחת השמש".

"יש חדש" המלכה מהורהרת. "יש חדש שהוא מסוכן מן הישן. חדש שחור שהוא אפל כלענה".

הגבירה לוגמת קלות מן המשקה החם, ומביטה סוף סוף בחברתה המלכותית במבטה הרגוע והמתעניין בזעיר. "מריץ תבוא, מריץ תלך יקירתי. היחס הצונן שקיבלת אותה מאז חתונתה היא לא תאריך את ביקורה".

האנחה כבדה עמוקה ומוכרת, אינה מצליחה להדיר לעיניה של דרלין מאומה, אבל השתיים הבינו אחת את רעותה מצוין.

הערב רד לחלוטין. הלפידים בידי המשרתות האירו את הגן באור מפחיד במקצת, מאיים. שלוותה של דרלין לא עזרה לה כתמיד להיפך, צוק משונן וקשה מחצה אל ליבה הדווה.

"ערב טוב", בִּרְכָּה בקול של אדם המחפש את פרטיותו; קול של אישה ששולה את מאורעות חייה, ובוכה עליהם במר אחד לאחד.

"ערב טוב", מבינה החברה, מנערת קמעה את שולי שמלתה האפורה, החלקה למראה, ואינה צועדת אל הנערה שכבר הזדקפה ללוותה אל מרכבתה.

"אם ביקורה של מריץ הוא זה שמרע את מצב רוחך, תוכלי להתחמק מן השולחן באמתלא זו או אחרת". הפטירה.

"שרה תעלב". חולשה פושטת ברחל. "איני רוצה להותיר את דניאל איתם בשולחן לבד". הוסיפה נכאות כמו רחיים על צווארה.

עיניו קנטרניות, זועמות מה של בעלה הולמות במוחה כפעמוני אזהרה מצלצלים.

שנתיים, שנתיים ימים עברו מאז דאגה לקשר בין דניאל לרב; שנתיים בהם הלכה קומתו של דניאל וגבהה; שנתיים בהם נכרך היורש בקרנו של מאור הבירה, ובשנתיים הללו לא דיבר אמיתי מאומה.

עד עתה.

פס אדמדם משתרג לאורך פניו של יקנעם כחוט הסיקרא, אולם חששו של טבד התצפיתן המעולה, שהציב דניאל למענו להזהירו מפני בואם של אורחים לא רצויים, מתבדה - כיוון שאביה אינו מן האלה שמופקדים על חינוכו של הנסיך, אך

פניו המעודנות גורמות לנסיך רעד פנימי ובלתי רצוני. מתי הוא יפסיק להתאבל על ידידותו עם אביה שנמוגה בעשן; ידידות שלא הייתה אמיתית מעולם.

"איזו הפתעה נעימה", הוא קורא בידידות לעבר בן דודתו שניצב נכון במעט בפתח החדר. "מזמן לא זכיתי ממך לביקורים כאלה".

"חשבתי עליך אתמול הוד נסיכותך", משיב אביה בלאט, וליבו של דניאל מחסיר פעימה. מקומו של אביה בליבו מעולם לא נפקד, אבל השכל מורה לו לנהוג בזהירות. אביה הוא איש בעל אינטרסים מובהקים, ולא רק מחשבות ידידות על הנסיך הפרוש אותו נידה הביאו אותו הנה.

"אשמח לדבר אתך בפרטיות", שאל, קבע בן דודתו. דניאל מביט על שמעיה בבקשה אילמת. שמעיה אינו אומר מילה, ופניו הקפואות אינן מסגירות את העלבון מהגרוש שביצע אביה.

אמת שמלבד דניאל לא נתן אביו של שמעיה לבנו היתר להתרועע עם בני השרים האחרים, אבל אביה הוזכר כה רבות בשיחותיו עם דניאל ששמעיה מבין לבד את המקום שתופס זה בליבו של הנסיך, הוא מעולם לא היה במקום זה, אפילו לא שמינית מכך, וטבד הסקן שנועץ בשניים עיניים בוחנות יודע כי אביה נחשב בעיניו של דניאל עוד הרבה, הרבה יותר.

על השולחן פרוסות מפות רחבות. הפדגוג יכעס מאוד כאשר ידע שהוא אינו זוכר את הריס המשתרע בין ארץ ישראל לשכנותיה הצפוניות, מסתמא ישלם על זה בערב ארוך ומשעמם של שינון. אליעם תמיד אוהב להטיל עליו סנקציות בהתרועעותו עם שמעיה.

"אל תחשוב על אליעם, המחנך הכסיל שלך". חודר אביה אל תוך מחשבותיו. תמיד היה כזה, והעובדה שגם אחרי זמן רב הצליח לעשות זאת במדויק העלתה סומק בלחיו. "לפני שעברתי אליך נכנסתי למשרדו לקבל את אישורו".

"הוא הסכים?" גבותיו של דניאל התרוממו. יש סיכוי היום לרכיבה מענגת בגינת הארמון.

"הוא שאל הרבה שאלות", משיב אביה ביושב, ואחר כך מתכרכמות פניו בחיוך מבושם. "לשם תיאום הדברים הגעתי אליך בשביל התייעצות בקשר למטעי האצטרובלים של אבי. ערכם ירד לארבעים מנה".

"אני מבין". הנתונים ענינו את דניאל פחות מהסיכה הגנדרנית המתנצנצת על כובעו החדש של חברו. רק לחשוב על זה מעורר בו צחוק לגלגני. גם אם זה היה נכון, אביה מעולם לא היה חושב עליו כמתאים לחשבונות כאלו, תמיד סנט בו כי ראשו אינו מתאים לעסקים.

"ומה בכול אופן מביא לפה את חברי?" הוא שואל, ובודק את השפעת המילה האחרונה על האדם היקר בעיניו, אולם אביה אינו בוחר להתמקד במחוות רגשניות. "אמא שלך", הוא אומר בכעס, ואחר מתקן את קולו, "הוד מלכותה פסלה מראש את מינויו של אליה לכהן גדול, שטות גדולה ומטופשת מאין כמוה".

דמו של דניאל מתחמם. בשביל זה הוא בא לפה בן דודתו האנוכי, והוא עוד חלם שגעגועים הביאו אותו הנה. באיזה אומץ אחרי ניתוק כואב וחד צדדי מעז אביה לבוא ולבקש ממנו בקשה מקוממת.

"ואיך אני יכול לעזור לך בזה?" הוא שואל בקול קר, "לאמך יש השפעה גדולה ממני על המלך".

"הוא נתן למלכה להכריע בעניין לפחות בשלב זה". אביה אינו נרתע מהנימה הקרה. "אליה הוא גם קרוב משפחתך" נזף בו, "אח סבתך, וינאי המלך התהדר בכתר מלוכה וכתר כהונה".

"זהו ויכוח שאינו נעים לי", מסרב דניאל להתדיין במחלוקת הידועה במשפחתו, מחלוקת שהייתה עוד מאותו יום שפתח אלעזר בן פוערה, איש המדנים ואמר לינאי המלך "רד מן כיסא הכהונה, ורב לך כיסא מלכות".

"דניאל", מרכך אביה את קולו, אולם פניו הרכות מעלות אצל דניאל אסוציאציה מבחילה של צבוע. "אליה הוא קרוב משפחתנו, אמא שלך זועמת על נידויה של משפחתה לבבל, בגלל זה היא מניחה מוקשים לכהן מבית חשמונאי". "מעולם לא עמדתי על הסיכה שהביאה אותם מרצונם החופשי לנדוד בבלה", מגיב דניאל בצינה. "אבל יהיה לי בכך סמוך ובטוח כי אמא שלי לא משיקולי נקם או כבוד, פשוט לא מוכנה לתת לצדוקי מינוי קדוש כל כך".

קרח עלה על פניו של אביה. "כזה פרוש נהיית?" הוא שואל באיבה. "חסיד מעריץ של מנהיג הפרושים. האם גם אתה תראה זכות לעצמך להיכנס בגזירת הגרוש האחרונה?"

דניאל מהיר חמה, הוא מודע לכך, ומתקשה עד מאוד לקרר את הכעס שעולה בו על האיש האנוכי המאשים אותו באגוצנטריות. "אתה מעיז את פניך בן השר", הוא אומר ומסמן לבן דודתו על הדלת. "טעית בכתובת ידידי, כל עוד אוכל - אסמוך את ידה של אימי שלא יכנסו נבלים אל הקודש. חבל על חייו של אליה. יותר ממאה חמישים כוהנים שאינם ראויים לא הוציאו שנתם במקדש, ויום כיפור אינו רחוק כך כך".

אביה אינו נבהל מהסגנון הבוטה, ויהירותו אינה יודעת גבולות "אתה תתחרט על זה שאינך עוזר לי", הוא מסנן לבסוף. "אני יודע בפרוש כי לאחיין שלך יש מועמד גרוע הרבה יותר, ואז גם אמא שלך לא תוכל לעצור את זה. הקשב לי. אני יודע מה קורה בפוליטיקה הבוחשת סביב מינוי כהן גדול. עצור זאת לפני שיהיה מאחור".

המשרד רועד מול פניו של דניאל. אביה חלקלק כדונג דבורים, אבל דניאל לא צריך להיות חכם גדול כדי להבין שיש דברים בגו. המלך לא ישאיר את הסמכות בידיה של אשתו לאורך זמן, ברגע שיצא רב לוי מן העיר, רבים האנשים שיעלו לפניו שוחד יפה כדי להחזיר זאת לשפיטתו המעוותת.

אבל הוא ייתן יד למינויו של אליה המבוגר, דודנו של המלך, זה שהעמיד בית דין משלו, ומשנה במכוון את הוראותיהם של הסנהדרין. היו לא תהיה.

אביה מפרש לא נכון את סערת רוחו. "אמא שלך עושה הרבה טעויות, והגדולה שבהם היא הצורה המטופשת בה היא דוחפת אותך למגרשם של הפרושים. האמן לי דניאל תמיד רציתי בטובתך, ועל אף הטינה שהנך נוטר לי שלא בצדק, כואב לי על החומות בהם אתה מבצר את עצמך".

עיניו של דניאל גדלו לשמע הקול המפייס כשועל.

"אמא שלי לא עושה טעויות בכלל", הוא מודיע לו, וקם ממקומו. מסב גבו לחברו שקרע בלתי הפיך נקרע ביניהם עכשיו. "אני עשיתי טעות שהאמנתי בכך אביה, שזכרת אותך כידיד". מבלי שירצה נכנס שבר קל לגרונו, "אולם כזה היית מאז ומעולם, רק בשביל אליה הסכמת להשפיל את כבודך ולהגיע אלי. אהה בן דודתי, אליה לא מוותר לך על הריבית של ההלוואה האחרונה".

השולחן הערוך בפאר מלכותי וניחוחם העדין של הפרחים לא הצליחו לפוגג את האווירה המתוחה. מבטו חמור הסבר של המלך ועיניו עזות המבע היו נעוצות בחזקה בעיניה של רעייתו.

מילותיה אבדו לה.

דניאל נעדר מן השולחן, ואמיתי אינו שואל מדוע ולמה, כשם שגם בפעמים בהם נמצא בנו היחיד הוא אינו מעיף בו ולא מבט אחד אמיתי של התעניינות.

ובכל אופן לא צריך רוח הקודש כדי להבין את הסיבה בשלה בקשה רחל להקדים את זמן הסעודה, ולהגיעה הנה בגפה.

"מהו רצונך מלכה?" השאלה העניינית לא הסתירה את קוצר הרוח משפת הגוף.

הסגנון המנוכר עימו פותח בעלה את השיחה בא לרמוז לה מצידו על רצונו הברור והחד משמעי, והיא מכירה אותו יותר מכל.

בפעמים כאלו מעדיפה רחל שלא לדבר, לא לנסות ולשכנע.

בעל כורחה חייכה חיוך קלוש. נטלה מן הצלחת את המאפה האהוב על בעלה, והעבירה אותו אל צלחתו האישית של המלך.

מבטו של אמיתי התרכך מעט. "הרשי לי לנחש כי דניאל הוא זה שביקש ממך לשוחח עימי. אליעם כבר ערכן אותי שהבחור לא מפסיק לנסות ולהקדיח את התבשיל תחת לאפי". זה היה משפט קשה, אבל הנימה הייתה מבודחת. הוא לא לקח ברצינות את המשפטים החריפים ונסיונות הסרק של בן החמש עשרה הממורמר. אחרי הכל דניאל היה אחד הסיבות העיקריות שהביאו אותו להחלטה בעניין זה. למענו ולמען ייטב לו תצא הגזרה אל הפועל.

רחל שתקה. תולה עיניים בבעלה. "הרגע אותי, ואמור לי כי החדשות אותן סיפר לי אינן מבוססות, ורעה כזאת לא עלתה על שולחנך".

"מדוע?" גיחך, גופו רכן קדימה אל רעייתו המכווצת. עיניו סורקות אותה בריחוק משהו, ריחוק שכפה על עצמו בשנייה בה פנו רגליו אל אולם הסעודה להיפגש בה, ולשמוע ממנה את מה שניסה להסתיר ממנה עד השנייה בה ביקש הבן לגלות את אוזנה של אימו הצנועה את ששחים כולם בבירה.

האווירה הייתה זרה, וצלעותיה של רחל מתכווצות. "אחיעם ואחז פנו אלי בתחילת השבוע. אני יודע כי דעתך בעניין הפרושים שונה מדעתי". הרצין מבטו. "אך גם לסבלנותי יש סוף. קיצוניותם מאיימת להאפיל על החיים המפכים בירושלים, ודרכם המתנשאת מרגיזה רבים וטובים מן העם", אמר, וזרק בדרך את האבן שגוללה על התהום, ונפתחה פתאום במו ידיו, ללא התראה מוקדמת.

היא הביטה בו, ולאחר הסיטה עיניה. זרות היו עיניו. ריקות בכפייה, והיא כבר הרגישה זה זמן כי שינוי מה עובר על המלך.

בדל חיוך מרפרף על שפתיו של אמיתי, מבליח, אך אינו מצליח להיתפס לכדי חיוך מלא. רגע הביט באותו מבע משונה באשתו, ואחר כמו משום מקום נחת פתע ניצוץ מפחיד בעיניו שהעביר צמרמורת לאורך גבה. "להרובים לוקח זמן רב להבשיל, ואני תמה על עצמי מדוע בחרתי לנטוע אותם. ממזמן הייתי צריך לעקור מן השורש צמח שוטה זה".

התכול באישונים בולט במיוחד על רקע הפנים שאבדו את צבען, אבל במשנה זריזות נעלם החיוורון, ומקומה של אדמומיות כועסת מחליפה אותו. "אל תאמר כך! אמיתי". קולה התרומם, והעיד על סערת ליבה ועל כאבה שפתאום עלה מן האוב. "אחיעם ואחז שמים פניהם אל מינוי של צדוקי משלהם לכהן הגדול. דעתו של רב הקדוש עומדת להם למוקש, והם מחפשים עילה להרחיק אותו ואת השפעתו העצומה מירושלים ומבית המקדש".

הייתה בדבריה עזות רבה. השומרים נעו בחוסר נוחות אחורי הכיסא המלכותי. המלך כפי שלמדו להבחין אינו נוטה לייחס משמעות רצינית לתעוזה של אשתו, פעמים שהדבר הצליח לשעשע אותו, עכשיו לעומת זאת נשאר מבטו קר ומצמית. אף פעם לא חיבב את מנהיג הפרושים, והמילה קדוש צרמה באוזנו כחצוצרה שבורה.

"רב קדוש", הוא אומר בלגלוג קשה. "השפעה עצומה", פתח את ידו, מנענע בביטול, וגבותיו התרוממו בקפידה. "מי אמר שאני רוצה שההשפעה העצומה אותה ציינת קודם תימשך בבירה?" המשפט נאמר בתקיפות נוקשה, ורחל חיוורת אך נחושה מיהרה לסדר את מחשבותיה. מתפללת ללא קול.

במקום לסוג לאחור מתקרבת חרש למקומו של בעלה, מסרבת להתקפל.

צליל של חנופה מתגנב לקולה. "אולי רק תשעה את הגירוש עד אשר יתבהרו העניינים יותר, ויראה הוד מלכותו כי הפרושים נאמנים למלך"...

אך בעלה אינו נותן לה לסיים את דבריה. בתנועת ביטול הוא מוחה את עצתה. מבטו אטום, דבר שאינו מתרחש רבות בשיחותיהם, ומילותיו חדות ומצוות. "אני אוסר עלייך ועל דניאל להתערב יותר בנושא זה. אצפה ממך שתסבירי לבנך כי עיסוקו ושתדלנותו למען הפרושים תעמוד לו למוקש כעת וגם בעתיד".

היא דמעה, והוא שתק. לא טוב היה לו לראותה במצב זה, אבל בגללה רק בגללה...

"את יודעת טוב מאוד שזה היה רצוני מאז ומתמיד", קולו של השליט עמוק ומתגלגל על שולחנו. עיניו בורחות אל שולי העין ונוצצות בזעם לא ברור. "בעטייך דחיתי את הדין שרציתי לערוך בהם מהרגע שישבתי על הכיסא. צר לי שזה מצער אותך, אך זוהי גלולה טובה, ומרירותה אינה פוסלת אותה מתכונותיה הסגוליות". אמר, וכל אותו זמן לא הישיר אליה מבטו, רק פניו רעות היו וחסרות מנוחה.

"אחיעם ואחז פועלים מתוך שנאה". המשרתים בחדר אינם חרשים, אך המלכה אינה נוהגת לחשוש מכעסו של הנכד. "אתה אינך נוהג להרשיע, ואינך נותן פסקי דין חמורים מבלי שבדקת קודם את הדברים לפני ולפנים".

"עוד לא היה אדם שטעה בצבעה של השמש" זמנו של המלך קצר, והוא הסכים להידבר עימה אף שהבין את הסיבה בשלה בקשה לראותו בדחיפות. הפעם הוא לא ייתן לה לבלבלו. כך הסכים ולא ישנה. רחל תהיה מוכרחה לקבל זאת על אף הקושי. "זוהי אינה החלטה קלה", הוסיף בקול כבד. מכל אנשי העולם מצליחה רק אשתו לפגוע בביטחון הקליל בה העביר חותמו על ההרשעה; רק היא זו שמבקשת ממנו לתת את הדעת על קושי הגזירה אותה השית על קהילה שלמה בבירה. "ובכל אופן כך החלטתי, ורבות הסיבות לדבר".

שערי שמיים היו נעולים. מלכו של עולם החליט כך, ואם המלכה לא הצליחה להשפיע על המלך ולהניאו מכך, מי כן יהיה מסוגל לעשות זאת?

אמיתי קם ממקומו. גלימתו נשרכת אחריו, וידו אווזת בנדן החרב. "הפרושים חייבים לך הרבה. השנים שהם יושבים פה לבטח ומפיצים את דעותיהם החצופות בניגוד לרצוני נזקפות לזכותך, אולם ימי החסד תמו, וסבלנותי פקעה. את צריכה להוקיר לי טובה על ההשהיה של הדין". פניה של המלכה סמקו. על לשונה עמדו

מילים חריפות, אבל אין טעם להכעיס את המלך אם לא תצמח מכך שום תועלת. מוטב לחשוב עוד, לפני שתעורר מידי את זעמו.

אמיתי מנצל את השתיקה כדי להלום בפטיש בעוד הברזל חם. "שנים שההפקרות של הפרושים מרקדת בראש חוצות. הבלגתי כי את זו שרצית, האם לא די לך בזאת מלכת יהודה?"

"לא" היא עונה, וקמה אף שלא הסתיימה השיחה ביניהם. פניה חיוורות, צבעה הבהיר של השמלה מדגיש את חיוורונה. רק עיניה בוערות תחת הכתר על ראשה. "לא די לי בזאת". יכול להיות שהיא טועה, אבל דיבוריו של בעלה מהווים התרסה כלפי שמיא. "כיון שאתה הוא מלך יהודה, ואני מלכת יהודה, וכך ביקש אלוקים ממלכי יהודה".

היא ידעה ששנינות לשונה תרגיז אותו כעת מאוד, אבל לא פחדה. זקופה וגאה היא תעשה את שצריך לעשות מתוך הארמון הזה, ובפני המלך הזה שהתחזה לפרוש כאשר נשא אותה, ואין אדם המעז להשמיעו מוסר כפי שעושה זאת אשתו ללא מורא.

זו הייתה השפלה גדולה מידי בפני עבדיו ושומריו, ותחושת התבוסה מציפה את אמיתי ומעלה בו קבס. ברור הוא שרחל לא תיתן לו להוציא את הדין לפועל בלי שתזעזע את סיפי הבית הזה.

לא יעזור לה כלום.

"היזהרי בלשונך", התרה בה. "זכרי כי אסרתי עלייך ועל דניאל לנקוף יותר אצבע בנושא, החל מהרגע הזה. כל התנהגות אחרת תחשב בעיני כמרידה".

זה היה המשפט החמור ביותר ששמעה ממנו מעודה, ודי היה בו כדי להסבירה את נחרצותו בעניין.

המלכה, אם הפרושים ומגינם בבית המלך נצבה בפני שוקת שבורה.

הלילה היה כהה ועמוק, עוטף את ירושלים בשקט סמיך, חורש רע.

כל תושביה של עיר הקודש נמו את שנתם. כל התושבים, מלבד אחד שישב מול הספר בערנות נמרצת משל בוקר עכשיו.

רב לוי.

הדקות חולפות לאיטם, הנר לא כבה, מאיר באור יקרות את פניו הטהורות של רב.

הדממה דממה של ליל, אין הגה ואין קול. רב לוי שקוע עמוק בתלמודו.

פתע נשמע קול צעדים חפוז. איגרת נדחקה במהירות בן הדלת לרצפה, וקול הצעדים מתחדש ומתרחק. רב לוי מרים את ראשו בתימהון, השקט שב לשלוט באזור. האיגרת מונחת על הרצפה מגולגלת וממתינה.

המילים מרוחות וקשות לקריאה, נראה כי נכתבו בחיפזון. החותם על האיגרת הינו לא אחר מאשר דניאל הנסיך, יורש העצר, בנו של המלך אמיתי.

”לרבי ומורי

עשיתי כאשר הורתני, ושלחתי את אימי לדבר על לב המלך, אך הוא נחוש בדעתו להרחיק אתכם מירושלים, ולא עוד, גם שאסר עלי ועל אימי לפעול בנושא. עשה כהבנתך וברכת שמייס תלוך.

חותם בדמעות. תלמידך הקטן דניאל.”

אנחה רמה נעקרה מחזהו של רב, וברכיו כשלו. שניות בודדות עוד עמד על מפתן חדרו, ומולל בידו את המכתב, לאחר התעשת, ובצעדים חפוזים קרב אל הנר, מניח לשלהבת המרצדת לאכול את האיגרת עד תומה.

אם אסר המלך על דניאל ליצור עמו קשר, הראה שעל המכתב הזה להיכחד ומיד.

הוא מביט על הספר שנותר פתוח בשולחן, וחוזר ללמוד. הצללים ענוגים ממקודם, אולם נימה מיוסרת, כאובה מתלווה אליהם. וכשהמילים מבקשות לצאת ואינן נענות ברשות, נוטפות דמעות חמות על שולחן העץ הדהוי. “ריבונו של עולם”. אין בה בתפילה ביקורת או תביעה חלילה - רק בקשה מעומק הלב, עטופת כיסופים וזולגת כמיהה. “לא למעני כי אם למען ירושלים; לא למען הגלות אליה

אאלץ לנדוד אלא למען בית המקדש וטהרתו ; למען ימשיך וישמע בירושלים קול התורה שקיבלנו בסיני ללא עיוותי הצדוקים”.

עוד במשך שעות ישב הצדיק שקוע בשרעפיו ועסוק בתחינותיו, ובבוקר נראו פניו כשלהבת קורנת ועולה כאש המזבח.

השמיים עדיין נעולים, התפילה לא התקבלה, אולם נפשו של רב לוי משתפכת ליוצרה מלאת אמונה בקבלת דין עמוקה.

עולמות, ימים, שנים וזמנים נעים בקצב מעל לגבולות הטבע, ובזמן תפילת שחרית לא היה אי מי שהעז להביט בפניו הקדושות.

ראה הצדיק וליבו נחמץ. חזה והתפלש בעוגמה.

ימים לא קלים הולכים לעבור על ירושלים.

עוד דברים ראה הצדיק ; עוד הבנות מתגלגלות כסופת רעמים שלא בעונתה, ובאחת כזו קודרת מופיעה תמונה אחת של תינוק קטן אוהז בחרב ועל ראשו קוביות תפילין.

הוא הכיר מצוין את העולל הזה, ולא הבין כיצד הוא מתקשר אל הסופות.

מהי משמעותה של החרב בידו, ומדוע היא מונפת מולו, מול אביו מולידו.

אלא שאז נפלה החרב לרצפה, ונותרו רק התפילין על ראשו של התינוק, על ראשו שלו עצמו, ועל חצר העזרה.

”בעלי סובר כי יצאת ידי חובת השתדלות, גם השר אביתר עימו בדעה אחת”.

זה היה תמצית העידוד שהצליחה דרלין להפיק מעצמה, אולם בעלה, ההר אלימלך ואף השר אביתר נחשבו בעיניה של המלכה כתלמידי חכמים ודבוקים בדרך רב.

אולי יצליחו הם להרגיע את המלכה שזה שבועיים ימים מיאנה לצאת מחדרה.

”אההה”, נאקה פצועה השתחררה בקושי מפיה של האישה שליבה שקל כסלע כבד, ועיניו של בעלה טחו מלראות ולהשתכנע.

היא דרלין לא מצליחה להבין את עומק כאבה של רחל. המלך פסק, המלכה נסתה ונכשלה.

עצוב, אבל מה לה לרחל כי תלין, וכי יש בידיה לשנות גזרת שמים.

"הם מכירים טובה", חוזרת המלכה במרירות מהולה בלגלוג, "אך האם אין פה מידה כנגד מידה דרלין? ! הגלות ממנה ברחתי בערש נשואי, חוזרת ומצליפה בי. אני שלחתי את אחיי בבלה, ואני זו שכעת שולחת את אחיי הפרושים שוב - הם, נשותיהם וילדיהם אל הגלות".

"את שולחת?" השתוממה דרלין באמת ובתמים. "האם גבירתי המלכה טועה לחשוב כי מפתחות ניהול העולם נמצאות בידיה?"

ההערה חריפה, מחזירה את המלכה לשיווי משקלה, ומעוררת אותה מדכאונה. "חלילה". היא אומרת בחולשה, אולם התסיסה הפנימית נרגעת מעט. רק דרלין ביציבותה העיקשת מצליחה לשלוח לה עוגן לאחוז מרגשות האשמה הבוערים בה כאש.

"חיי אינם צפויים", המשיכה בווידוי עצוב. "אבל כמו נתקיימה בי קללתו של אביאל. בקושי זכיתי לפרי בטן, וגם שרה קמה עלי, והנה נכדי הוא זה שמצר את התורה הקדושה שעל קיומה נלחמו משפחת החשמונאים".

"אין בכוחו של אביאל לקלל או לברך", הזכירה לה דרלין. "מהיום בו הוחרם ע"י הסנהדרין איבד האיש את דרגותיו הרוחניות. הפחד הוא זה שנותר בך, כמו שמקנן בעוד רבים שהכירו בו והלכו אחריו"

"מלבד זאת", המשיכה דרלין, מעודדת מהשינוי שחל במלכה. "מסר יש לי עבורך מרב, התיאותי להקשיב?"

מלבדן ומלבד חנה המשרתת הטובה לא הייתה מישהי נוספת בחדר, אולם דרלין בוחרת בכל אופן להנמיך את קולה. "הבוקר היה בעלי אצל רב לוי. בעלי סיפר לו כי המלכה לקחה באופן קשה את הגזירה. רב ביקש רק דבר אחד להעביר למלכה".

עניין ניצת ברחל, עניין חזק ומלוכנ כברזל רותח. דרלין מביטה בה עמוקות. "הנסיך דניאל", לאטה בשקט. מודעת לחיות החדשה שהתלבשה בפני המלכה.

"רב לוי כינה אותו "עיני האומה". הוא ביקש כי המלכה תשמור על הנער ותחזק אותו בהעדרו מן הבירה".

בכי שטף את רחל, בכי מטלטל וטהור, כזה שיוצא מן הפנים, שמנער את הנפש, ומקורו ערמות, ערמות של שנים. בהם קיוותה והתאכזבה, ושוב קיוותה, ושוב התאכזבה, ודניאל היה החוט היחיד שחלמה לקשר לבית אבא, אולם רק שנתיים ימים מכיר הבחור את מכמני אוצרותיו של רב. האם יעמדו לו לנער בבירה הערומה מדעת? בבירה שהולכת ונִחַלֶּלֶת בנגעי הצדוקים?

בכל יום שני בשבוע כאשר השמש נעה במסלול סגלגל בשמים, ומבלי להביט על שעון השמש דמוי הקערה החצוב בסלע בגן הארמון הגדול, הייתה בטנו של דניאל מתחילה לכאוב.

אין צורך להביט על כיוון הצל ונטיית המקל, אין צורך גם לראות את השמש הנעלמת מבושת במערב. יש רק צורך ריאלי לכאורה לצעוד במתינות מעושה אחרי שומריו, ליישר את הגב כנסיך גאה, ולצעוד כפי שצריך לצעוד בן אל אביו. רק ש...

למראית העין ובמסדרון הארוך הוא משתדל ליישם את מה שהקנה לו אליעם במאמץ. השליטה בתווי הפנים הייתה מוכרחת לבחור בעל נפש כמוהו, אולם הבטן כאבה גם כאבה, העיניים סרבו להישיר מבט, והסומק עת עמד כילד למרגלות הכיסא היה בלתי נמנע.

וההרגל לא הקהה את הדבר.

הרבה פעמים לאחר מכן היה הנער מתייסר. פגישה עניינית עוסקת בצרכי עבודה. המלך מפנה לו זמן ערבית נינוח בכדי לדון עימו על צרכי השעה, כדי לחדד את יכולת הנהגתו ולהכשירו. לעיתים היו שפתיו זבות דם מעוצמת הנשיכה, והבושה היא זו שכרסמה בו כתולעת שתלטנית.

מדוע הוא אינו יכול לעמוד במעט נינוחות? מדוע עליו לעמוד כעבד נזוף לפני אדונו?

דניאל ידע את התשובה, ידע שהוא אינו אשם, אך כל זה לא הצליח להוריד את מכסת הבושה.

ואיך יעמוד בשלווה, ועיניו של אביו מביטות בו בקפידה? איך יישר גוו בביטחון, ומבטו של אביו מבקר, מקטין ומבזה? וגם שכבר פסק להקניטו מאז גדל ובגר מעט, עדיין מפרש דניאל את מבטיו של אביו ככאלו שחופרים במהותו ומבטלים אותו בזיק עיניים לועג.

וכעת לאחר גזירת הפרושים הלך כאב הבטן המוכר והתעצם עד שדימה הנער לשמוע את קול דפיקות הלב מהדהד בהיכל המלכותי הגדול.
"היכנס דניאל".

אביו אינו יושב על כסאו, אלא מציץ בו מחדר עבודתו הצמוד להיכל, ומראהו נינוח למראית העין.

פניו רגועות, רגועות יותר ממה שצריך בזמן בו מנסים וותיקי הישיבה הגדולה להתעשת מכוס התרעלה שהתהפכה עליהם, ובזמן בו ממאנת המלכה לצאת מחדרה יותר משבועיים ימים.

אבל כל זה אינו מעסיק כרגע את השליט הבוחן את בנו למספר רגעים קצרים, מחייך אליו חיוך קטן של חסד, ואחר נוטל מן השליש היושב מן הצד השני של השולחן את התזכיר ששלח אליעם.

השליש ניגש לסיכום. "עברתי על התזכיר הוד נסיכותך". בחר לחייך, אולי הרגיש צורך להפשיר את פניו הרציניות מידי של בן החמש עשרה. "הכל, כל הקצינים והמורים תמימי דעים לגבי כשרונותיו הברוכים של הנסיך, ונקודות חוזקה רבות ומגוונות צפים ועולים בדיווחיהם".

דניאל מותח שפתיו בחיוך קטן, מודה לשליש על מילותיו החמות, אולם פניו של אביו רציניות ומהורהרות משהו.

"אליעם היחיד שאינו מרוצה ממך דניאל" הוא אומר, אבל הפעם למרבה הפלא לא חבויה שם ביקורת פוגענית כי אם סימן שאלה תמוה. "הוא דרש ואני אישרתי לסלק ממך את טבד. זה נכון כי הערים עליו בצורה מבזה כל כך?" הייתה מן בדיחות קלה במשפט האחרון. מסתבר שגם אביו השתעשע על רעיונו האחרון של טבד - לנעול כאילו מבלי משים את הפדגוג בחדרו. מעניין איך עלה על זה

אבא? בטוח אברהם שהיה עד להלצה דאג לפרסם את הדברים. אברהם זה אינו עורך תחזיות העתיד בטרם גורם נזקים בלשונו.

"טבד לא אשם", קפץ. מה מתכוון אבא לעשות עם העבד המסור שלו? "הוא התבלבל במספור החדרים, ובמקום לנעול את חדר ההאבקות נעל את חדרו הסמוך של המחנך". הוא בעצמו לא האמין לשקר שהפיץ העבד, אבל גם לא טרח לברר את טעותו המוזרה של זה שרצה לתת לו מעט חופש מעולו המכביד של הפדגוג.

"העבד אינו העניין כרגע". מחמירות פניו של אביו מולידו. אי שביעות רצון מתלבשת עליו כצללית כהה. "אליעם פגוע מאוד מהיחס שלך, ואתה חייב לו המון נסיך".

המון, אירוניה ממלאה כל תא ותא במוחו של דניאל. המון הוא חייב למחנך האנטיפטי שלו, הוא באמת חישל אותו, לימד אותו להתמודד עם יצורים רעים כמותו.

בשקט הוא נוצר את פיו, והתנועה קשה לו כל כך עד שהוא מרגיש את נעיצת השיניים בשפתו התחתונה. הוא לא רצה שפניו הסמוקות יחשפו לפני אביו, ונעץ מבטו ברגל הכיסא. הכיסא מצופה כולו זהב אבל דוגמתו מיושנת במקצת.

"אתה שותק", חוקר אותו אביו, מבטו הקשה מונח עליו כתמיד. תזווה כל שהיא נראית בפתח, אולם אביו אינו נענה לרמז. הזמן כולו עומד לרשותו משל יש בכוחו לעצור את השמש.

"אני שותק כיוון שאיני רוצה להתנגד לדעתו של הוד מלכותו", משיב לבסוף דניאל כשהוא רואה שאין לו ברירה, ואביו מחכה לתשובתו. אבא שלו בטוח שומע את הלמות ליבו.

"אתה ילד קטן", מבטל המלך אם כי הופתע מהתשובה האמיצה. ממתי העז דניאל להביע התנגדות לדבריו. כעת הוא מצליח להבין למה התכוון אליעם כאשר דיבר על השינוי שחל בנער, אבל זה שינוי לא רע, אפילו מבורך. האם לא לזה חיכה?

"אתה פשוט לא מבין כיצד אליעם עוזר לך". הצליח אפילו לחייך אליו חיוך כמעט אמיתי, אבל התוכן הוציא את הבן מדעתו עד שהוא כבר אינו שם לב לרוך החדש בעינו של אביו. "אני מצווה עליך לכבדו ולהכיר לו טובה".

המלך שתק, והשליש לוקח שוב את רשות הדיבור. צווארו מסב בזעיר את פניו מן המלך, ועיניו מביטות בנסיך בטוב לב. "הקציץ עובר" החליט להדגיש משום מה את המילה. "העביר את התרשמותו האישית אל הוד מלכותו. הוא מתפעל מיכולת התקשורת המשובחת של הנסיך עם סובביו, ובפעמים בהם הגיע הנסיך לסיוור בפלוגות הצבא הותירו ביקוריו רושם נאה, אולם", סייג השליש "הם סוברים כי הנסיך צריך לחדד עוד את יכולת הטקטיקה".

"ועל כן", המשיך המלך. "גיל חמש עשרה הוא בדיוק הגיל המתאים לבחון את הנלמד ולבדוק את יישומו". אמר, ועיניו ירוקות כשל בנו מתכווצות לפסים עת הוא מביט על בן זקונו - על עמידתו הרפה משהו, ועל תווי הפנים הדומים לו בדיוק הממלאים את פניו של העלם ברכות שתיעב. הוא עצם את עיניו, ולאחר היטה בפתאומיות את ראשו אל בנו. "החלטתי לשלוח אותך למשימה חשובה עד מאוד, ודאי ידוע לך כי עוד בזמנו של אבי אבותיי, יהודה הכהן, המלך הראשון נכרתה ברית בין הרומאים אלינו היהודים להיחלץ לעזרה בעת הצורך, אחד במלחמותיו של השני. אתמול הגיע אלי שליח מרומא ובידו אגרת מאת "אנוניטוס" הישיש הרומאי. הישיש ויועציו מתכוונים לערוך מלחמה באנשי פרס שמרדו ברומי. הוא שמע על גבורתם של נערי ירושלים, ומבקש ממני להיענות לברית הקדומה ולצאת לעזרתו. הייתי מתנגד לרעיון אלולא החשש שסירובי יגרוור בעקבותיו מלחמת נקמה רומאית, ולפיכך החלטתי לשלוח לו לעזרה פלוגה נבחרת של חילנו בראשות ההר מנשה".

המלך השתתק. בוחן את מבטו הקשוב של בנו, עיניו חזקות ובוחנות מביטות עמוק אל אישוניו. "ברצוני כי תתלווה אל ההר. זו תהייה הזדמנות ראשונה בשבילך להשתתף במלחמה, וכן לקחת חלק בהחלטות צבאיות", השתתק, ודניאל הופתע, ההפתעה הייתה גדולה כל כך, אישוניו התרחבו בתוך עיניו ותחת שערו השחור הקצוץ, וגלים בגובה רב שצפו ועלו ממעמקיו.

אבא שלו הביט בו. הרבה מאוד עמד במבט הזה, ודניאל מביט עליו בחזרה ממשש את העוצמה והרכות ששמשו בערבוביה בזוג העיניים הירוקות החזקות, ואז הוא יודע, יותר נכון חש שהוא רוצה להיות ראוי לאמון, שהוא משתקק לעמוד באתגר ולרצות את המלך, שאחרי הכל ולמרות כל החיכוכים ביניהם דואג לו כאב.

הרבה נקדע הילד בין שאיפותיה של אימו, בין ריח טליתו של רב לוי לאכזבתו של האב. אחרי הכל אצל אמא וגם שם בחדרו הקטן והחמים של רב תמיד הרגיש

אהוב, שייך ורצוי, ואילו ברגעים הנדירים בהם חש את הירוק של אביו נוגע עד נשמתו, באילו הרגעים בהם נעלמה לזמן מה הביקורת התמידית המעליבה מפניו של אביו מולידו, רצון פושה בו למכור את העולם כולו כדי שימשיך ויהיה מבטו של אביו ומלכו מרוצה, מסופק ואוהב.

האם עשה זאת אבא בכוונה על מנת להרחיק אותו מן העיר בשעת גירוש הפרושים? לדניאל לא היה זמן להתעמק בשאלה הזו. הימים שלפני מסעו המיוחד הפכו עמוסים מן הרגיל. שעות הלחימה שלו תוגברו לכדי תרגול מאסיבי ארוך שאינו נגמר. שיעורי השפה התארכו אף הם מאלצים אותו לשנן במשך שעות מילים זרות ומסובכות. האווירה מסביבו הייתה נרגשת ומוריו תובעניים. ולמרות הכל ואף על פי שהיציאה לשדה הקרב חדשה ומאתגרת, ישבה לה גזרת הגרוש כאבן בליבו, מונעת ממנו את החיוך התמיד.

הרבה זמן למחשבות לא היה לו. גד, המאמן האישי שלו לא אפשר זאת. בנוקשות מה סקר את מרחב האימונים הגדול המשתרע בסמוך לשער הכניסה. עד כה נהג דניאל להצטרף פעמיים בשבוע למחנה האימונים הצבאי הענק הנמצא בהר הקרוב לירושלים, וכעת כאשר נדרש הקצין להכינו כראוי ובזריזות ללחימתו הקרובה, החליט להקים עבורו בחצר הארמון אוהל אימונים מאולתר.

עבד צבע באדום את האבן שסימן הקצין. יקנעם עזר לנסיך לעטות את שריון הזהב הכבד. "כך", בחן אותו מאמנו מכף רגל ועד ראש. "התייצב בבקשה הוד נסיכותך".

יקנעם מכניס פנימה את סוסו האביר של הנסיך, ועתה אף אחד לא עוזר לצעיר לעלות על סוסו ולהתיישב על האוכף. מגנו העגול בידו הימנית, ורומח מעוקל ונוצץ בזו השמאלית.

סוסו של גד מתקדם קדימה לצידו של הנסיך, וקולו של המאמן נישא מעליו פוקד ונחוש. גבו זקוף על הסוס. "עם הברכיים לחץ על הסוס בכיוון אליו אתה רוצה לפנות. היה חבר של הסוס ולא שליטו".

נחישותו של האיש בעל השרירים העבים, כמו קולו הגבוה היוצא מפניו האדומות משפיעים על החניך. הוא מטה את ראשו כפי שלמד רבות בשיעוריו. רוכן על הסוס, ומושך לכיוון הנגדי.

הם דוהרים, והסוסים נכנעים לרוח לחימתם. מן האופק מגיע האות, וכמה חיילים מחייל האבירים רוכבים לקראתו מידמים לאויבים בשעת התרגיל.

"זנק", מורה גד. עיניו נוצצות ושחורות. החיילים, חלק מהם חברים מילדות משחקים עם חרבותיהם, והמשחק מסוכן מאוד, מעלה את קצב ליבו ומזרים בתוכו את הדם. קולו של גד משיגו ומכוון את תנועותיו. "תן וקח". חרבו של דניאל מונפת קדימה ואחורה מקישה פעם ופעמיים בזו של האביר שלפניו. "זנק והדוף, התכופף והתפתל פנימה".

לא עניין אמיתי של חיים ומוות מונח כאן, בבוסתניו של המלך, אולם גד רציני ופוקד בלחץ. "הנף בקשת. לא בהדיפה ובנעיצה אלא בתנועה אחת".

רגליו של דניאל לא נגעו בקרקע, כך לפחות הייתה הרגשתו, וכאשר הגיע אל הסימון התגלגלה לקראתו גם מרכבתו של המלך הנכנסת בשערי הארמון. "טוב. בחלט טוב", מסכים המאמן לפלוט מחמאה כל שהיא. מן העבר מניחים גם האבירים את חרבותיהם, מיוזעים, חיוכם מופנה אל יורש העצר. גד דוחה במבט תקיף את רצונו של יקנעם להגיש לנסיך שתייה. "אנו בשדה הקרב", שאג, נכנס לחלוטין לתפקיד, שוכח כי הוא נמצא בחצר הארמון ולא במרחבי האימון הצבאיים הפתוחים. "בשעת מלחמה אין זמן לשתות, אין פנאי לעצור ולנוח. התמקד במשימה בלבד נסיך, שכח מצורכי הגוף, חדד את חושיך ורכז את כל כוחותיך במטרה בלבד".

מבט מהיר למשרת שהוכן לכך מראש, וזה הושיט לנסיך זוג משקולות ברזל.

משועשע מרצינותו המוגזמת, פאתטית משהו של הקצין נטל דניאל את משקולות הברזל הכבדות, מחכה להוראתו של מאמנו המרוכז כל כך בתפקידו עד שלא הבחין בכרכרה המלכותית הרתומה לסוסים לבנים, אציליים.

"רוץ", הורה לו. "שמור את המשקל, ואת האיזון על בהונותיך בכל עת".

"הוא עובד יפה?" הופעתו הפתאומית של המלך היממה את המדריך שמייהר לכרוע ברך, מנסה לסדר מילותיו. "הנער מרוכז במשימותיו ומצליח בהן". ענה בבושה, כל הרוח שאחזה בו קודם התנדפה לחלוטין.

אביתר שהתלווה אל המלך במרכבתו הביט בחיוך בנער המיוזע. "חושבני אדוני המלך כי יורש העצר נולד כאשר בדמו זורמים כישרונות גדולים המותאמים לתפקידו העתידי"

"נו", הפטיר אמיתי, סוקר בעיניו את המרחב הזמני שהקים הקצין בחצרו. "לא חשבתי שתגיב אחרת", סנט בו, אולי משום שהיה זה אביתר דווקא, שבחר לאמר זאת, ואולי גם משום שלא למד לסנן את הבוז שהיה עולה בו מידי פעם לכל מי שהשתייך לעדת הפרושים, פלט בבוטות. "שדה קרב לילד מפונק - טוב יותר מבית המדרש של הפרושים, אולי שם אצליח לראות את הכישרונות הגדולים הללו?"

זה לא יפה להשפיל כך את הנסיך מול עיניו ומול כל הצופים ומאמנו, אבל לאחרונה נפרץ הסכר בכל מה שקשור למחלוקת הפרושים הסמויה ובית המלכות, וכאשר הוא נפרץ שוב לא היה ניתן לעצרו. המלך התאפק זמן ארוך, ארוך מידי עד שגילה בחוץ את האיבה אותה הסתיר שנים.

הלם קל מעיק, חונק ומביש עמד בחצר הגדולה למספר רגעים מביכים במיוחד. אביתר בחר לשתוק. מחמאה מצידו אל הנסיך פרטה בלא משים על מיתר עדין ומסוכן. האבירים הצעירים מביטים איש על רעהו, אנשי השרות הרבים שתקו גם הם מכופפי ראש בקרבת המלך, אף שכל אחד מהם התקומם למראה הפגיעה המעליבה בנסיכם.

נער בן חמש עשרה אינו אוהב שפוגעים בכבודו, והשכל אינו מייטיב להתגבר על הזעם שמפעפע במילותיו הפגועות. "אם איני מתאים להישלח לשדה הקרב", התריס, אך התחמק ממבטו של אביו. "לא אלך", קבע, ובפעם הראשונה בחייו בה העז להתחצף לאביו, הפנה לו את גבו, והחל מתרחק מן המקום מבלי לחכות להוראותיו של אי מי ממדריכיו הרבים שהפכו משותקים מחמת ההלם.

הייתה זו חוצפה ללא ספק, אולם אמיתי אינו מצליח לחוש את הכעס תחת ההפתעה שכיסתה את פניו, עד שלא התעשת להגיב. הילד הקטן שתמיד ירא ממנו, עשה הכל כדי לרצותו, פחד עד אימה כשלא היה מרוצה ממנו, זה שרץ לאימו שתגונן עליו מפני כעסו - זה אותו ילד שאזר עוז להתריס כעת את עלבונו בפניו. חיוך מוזר בתנאים הקיימים השתפך על פניו של המלך, ומבלי להתייחס לקיומו של המורה הנבוכ, סימן לאביתר לבוא עימו, חיוכו התרחב כאשר הבחין בריסיו המושפלים של המשנה שלו. "חשבתי שאתה לא תפתה לראות את

הדברים כפי שהם, כך סמכתי עליך". אביתר לא הבין, אולם המלך לא נעצר עליו ועל הבעתו התמוהה. בקלילות כהרגלו שאינה תואמת את גילו עלה את מדרגות הארמון. דממה מלאת כבוד אפפה את המרחב כולו כאשר נצפתה דמותו.

רק בהיכל עת כיסו וילונות התחרה את הדלת הניצבת אחוריהם נעלם חיכוך. "אני רואה את הדברים בצורה קצת שונה", סיכם. "אליעם כבר הספיק לספר לי כי משהו השתנה בנער, ואף כי ברור לי שאינני יכול לעבור בשתיקה על מרדנות זו. יש בכך עובדה חדשה מרגיעה ומשמחת. סוף כל סוף נשאו מאמצי פרי".

דניאל רץ, רץ כל כך מהר שיקנעם הבין לבד כי הוא אינו מעוניין שיתלווה אליו, רק הביט בו מרחוק במבט של עבד מנוסה, המכיר את התנהגותו של אדונו בסיטואציות מגוונות בחיים.

דניאל נער טוב וילד טוב, אולם חכמים קבעו כי הכעס הוא הגרוע שבמידות. בתחילה חשב דניאל לפנות אל האורווה. אין כמו דהירה משחררת על הסוס כדי להפיג את ההלם והפחד האוחזים אותו כעת מתוצאות מעשיו שלו, אך הופעתו מחוץ לשטח בוסתני הארמון ללא שומרי ראש עלולה להיות מוזרה ומחשידה. אז הוא רץ ללא סוס וללא משרת ושומרים. רץ לבדו. מדוע לא? מותר לו בעצם!

חיוך אירוני עלה על פניו. נראה שהמרי הקטן שלו מנסה לתפוס תאוצה ולא להעלם. מעניין מה תגיד אימו כי תשמע שבנוסף להתנהגותו החצופה, הוא גם יצא לטייל בגן בלא להודיע על כך לאף אחד מראש, ובכך עבר על חוק בסיסי שהתחנך אליו מילדות.

מרחוק פטרלו שומרי הארמון. דניאל עצר מתנשף. הוא אינו יכול להתגלות בפניהם. הם יהיו חייבים לעוצרו. אילנות הגן הצלו על ראשו מחומה הלוחט של השמש, וערוגות הפרחים הדיפו ריח עדין ומרגיע. מולו התנוסס המבצר הגבוה, בית הכלא המלכותי מה שהבהיר לו שהוא הגיע כמעט לסיומה של הקריה המלכותית.

טוב להיות חופשי מבלי הפדגוג הקשוח שלו, מבלי שומרים ואפילו ללא משרתים. להיות לבד, פשוט להיות, ולנסות להבין מה גרם לו לטלטלה שכזו, מה הביא אותו למצב של חוסר שליטה בנוכחות אביו. עצי הברוש הצפופים ספקו לו מסתור מצוין, והוא השתרע על הדשא בכבודות. הוא רצה לחשוב, לנתח ולחקור

כהרגלו, אבל רגשותיו עדיין תססו. אשמה פחד ובושה התגבשו לכדי כדור קוצני דוקר ומעיק. ברגע אחד צפו ועלו פניהם הלועגות של האבירים; ברגע השני רעדה האדמה תחתיו מפחד חרדתו מאביו; וברגע השלישי יצרו הדמעות שנעצרו בעינו מחנק כואב וצפוף בגרונו.

אבא תמיד פרש את כנותו ומצפונו המפותח כחולשה. אימו חשבה כי זו המעלה הגדולה ביותר שלו, ודניאל למד להכיר דרך השיעורים המרתקים בבית מדרשו של רב לוי כי דווקא תכונה זו דרכה להאט את הגאווה. המודעות העצמית וההכרה בשגיאות מחייבות אותו להודות בטעויותיו. משדלות אותו לנסות למצוא את הדרך חזרה אל זרועותיו של הקדוש ברוך הוא. ואף עם בקרב האנושות מעטים האנשים היודעים להכיר בערכה של ההליכה על פי הצו האלוקי בלבד. אין הרבה בני עלייה שמוכנים להכיר בחסרונות של עצמם. ידע דניאל כי הוא זכה להימנות על אלה שלא נרתעים להציץ אל תוך הנפש פנימה אל מאחורי השכבות הצדקניות, פשוט להציץ, להיכוות ולהודות בפה מלא כי תגובתו החצופה נגרמה מכך שפגעו לו בכבוד. "אבל אבא באמת השפיל אותי", זעק בכאב דומם אל העצים הרכונים המתנענעים בנזיפה אילמת. הדמעות קלחו מעיניו ללא מעצור, למרות שעוד בהיותו פעוט נשבע שלא לבכות עוד. זה עזר? ! וודאי שלא. הנה אביו עדיין חושב אותו לכלום. מהרגע שנולד שרטט עליו סימון גדול ומכוער, וכל שעשה לרצותו לא סופק בעיניו. את סיבת התנהגותו הקשה כלפיו הוא תולה ברצונו להפכו לגבר, ומנגד משפילו ברבים והורס במו ידיו את בטחונו של הנער. הנפש צווחת, מייללת כגור נטוש, ואין מי שישמע זעקה מיוסרת של לב מרוסק, מבוהל ובוכה. כל הפעמים בהם העז, עוד מינקותו לחוש את אהבתו של אביו היו תמיד ניסיונות סרק עצובים. אמא אוהבת אותו, אבל אהבתה הגדולה והעצומה אף שנותנת בו את הכח לשרוד, אינה מערערת את הכאב החבוי בילד, שדחייה לעג וביקורת שרטטו גם בבגרותו פצעים רבים מוגלתיים ודוחים עמוק בתוך נפשו. "אבא לא אוהב אותי. מעולם לא אהב, וכנראה הדבר גם לא ישתנה". המילים אומנם לא נהגות בקול, אבל הן יוצאות מתוך מחשבתו, וחיות מול עיניו, דוקרות אותו בדקירות שאין להן מרפא.

עצוב הוא, אבל אין מי שיתיר עצבונו. אין מי שינחמו ויפייסו, כיוון שכל שוליה בארמון ומחוצה לו מבין ורואה בחוש כי שמו של הנכד מרומם ונעלה בעיני סבו, והבן אינו כלום בעיניו, אלמלא אימו שנלחמת עליו בכל אומץ ליבה, אומץ של בת חשמונאים.

אימה מטפטפת במים ובאש יחדיו מן המחשבות שגעשו בלא לבקש רשות, אבל הפחד שבהן אינו סותר את האמת הערומה השורפת את ליבו של הנער העדין כמלקחיים מלובנות.

אמת כי יש ברצונו לזעוק את הכאב שיגיע מסוף העולם ועד קצהו, אך הזעקה לא תצא מגרונו, ולא תועיל מאומה - לא לנער מכווץ המבט השוכב על האדמה הרכה בנוקשות איברים, ולא לפעוט ואחר כך לילד שנלחם מלחמה אכזרית לקבל פיסה אמיתית מן הלב של אביו מולידו. כסף, מלכות, מעמד, עושר וכל תפנוקי העולם עומדים מעל ראשו בעליבות עקומה ורופסת, טוב להיות בן איכרים אהוב ושייך מאשר נסיך יורש, שכפו לא נאחזה מעולם בכף הגדולה של אב אוהב, ועל מצחו לא הוטבעה נשיקה חמה ואבהית.

המחשבות נדמו, הראש הפסיק ליצר תסריטים כואבים, ורק הלב המשיך ובכה בשקט עוד שעה ארוכה, פורט את הכאב הגדול בנשימות מכווצות עמוקות וסדירות.

הזמן עובר לאיטו, אולם הכאב נשפך לפתע כמים המתנקזים אל סדק בספינה, הקל על הלב הסוחב עימו אבנים וסלעים שחורים משחור. סלעים שמקצרים את החיוך כל אימת שמתיימר להאיר את פניו. אבנים שגודעים את הצחוק רגע לפני שרוצה לצאת, ולהתפרץ החוצה בעליזות ספונטנית.

החמה במרום החלה לשקוע, צובעת את פניו בגוון ארגמני, מייתמת את הארץ מאורה. אז רגע לפני שהשמש תפנה למערב, והחושך ישלוט על הרצונות הישירים והטובים, הגיע דניאל אל חקר האמת.

אביו טועה זה ברור! חינוכו עקום, ויחסו מכוער, אבל הוא דניאל בן החמש עשרה התפרץ וזעק רק בשל הפגיעה בכבודו.

מה הוא לא צודק?

האם כבודו נמוך מן הקנים הנקצרים בידי האמונות של גנן החצר. מתגלגלים כרפש עד שִׁרְחָמוּ ויגיעו למקומם הראוי להם? וכי יאפשר לאביו לעמוד על דמו ולשפוך אותו בלעג לפני כל שריו ועבדיו, שעתידיים הם ובניהם לשרת גם אותו בבוא זמנו, וכי אביו אינו אווז את הנזק העצום אותו הוא גורם לו במו ידיו, ואחר כך להטיף לו כיצד אמור המלך לנהוג בביטחון באנשיו. האם זה אינו פרדוקס אכזרי?

הוא צודק, ואביו טועה, אך גם רב לוי סובר שיש להוריד את הראש בפני המלכות, ובחוק היבש גם בן נחשב לעבד. אין לו היתר להתחצף, למרוד או להוריד מכבודו של אביו ומלכו, סמכות תורנית כפולה ומחייבת.

השמש אומנם שקעה, אבל הוא אשוריו, הצליח לתפוס בקרניה.

כאשר ליבו קל יותר התרומם הנסיך ממקומו, הסערה בנפש היא כסירה רעועה בין גלים גבוהים וסוערים, פעם עולה איתם ופעם יורדת. מזמן כבר לימדה אותו אימו להקשיב לקול הפנימי, להסכים עימו, להכיל אותו, לא לנסות להתעמת אתו. רק כך ניתן להגיע לתובנות עמוקות, רק כך ניתן להבחין בחסרונות, בחולשות.

אליעם תמיד ביטל את רגשותיו. מעולם לא נטה להתייחס אליהם, להפך בכל הזדמנות בה מצא את נערו נסער וטעון ניצל זאת כדי ללמד אותו למחוק את הכאב, והגם שגאה בו צערו הוצרך להעמיד פני גיבור. אמא כל כך שונה. הרוך בו ליטפה את לחיו והאהבה בה מחתה את דמעותיו, והסכימה עם כאבו, וזאת למרות שכבר התרגל לחשב זאת כחולשה, כצורך ילדותי מיותר, ועוד שלל מילים בהם נהג אליעם להשתמש.

היום הוא כבר בוש לרוץ אליה. אולי חלחלו אליו מסריו של אליעם, אולי עוצר אותו מבטו של אביו, אך לעולם יישאר קשור בנפשה - מתגעגע להבנתה, לצורה בו רפאה כאבו.

הדרך לארמון ארוכה כאשר הולכים בנחת ולא רצים במנוסה, ודניאל מעדיף להיכנס מן הכניסה הצדדית, זאת שמחברת בין המבצר לארמון. רגליו דשדשו בצמחיה המטופחת. בוחן את הדרך הנאה, ונזהר שלא לרמוס את השתילים בחוסר תשומת לב. כעת כבר לא היה אפשר להתעלם מחבורות השומרים שהסתובבו לאורך כל השטח. יקנעם לא לצידו, ובגדיו המלוכלכים משכיבתו הממושכת על הדשא הוצרכו נעור מידי. אי לכך השתדל לעמוד בדממה ולנקות את החול שדבק בגלימתו המהודרת. האדמה מתחתיו הייתה רכה, טובענית ונטולת צמחיה מסיבה לא ברורה. נעליו דשדשו בחול הדביק, דבר שהקשה את מלאכת הניקיון.

רגע אחד, עצר דניאל מופתע. האדמה כאן לא אמורה להיות כל כך רכה! נראה כי משהו חפר מתחתיה. הוא הביט לצדדים התכופך ומישש את העפר.

הוא צדק.

הלום רעם הביט בארץ. לא צריך להיות גאון כדי לקשר את אירועי הבריחה האחרונה מהכלא אל סימני החפירה. נרגש תמך דניאל את כפות ידיו בראשו.

הוא חייב לספר על כך לאבא ועכשיו.

”עצור!”

ההפתעה שאחזה בו השכיחה ממנו לרגע את העובדה כי הוא חשוף לאלומות האור ממנורותיהם החזקות של חיילי השמירה. ”עצור!” החוק אוסר על החיילים לעשות שימוש בנשק בטרם זיהו את החשוד, והנסיך שידע כלל זה התקדם בשלווה וראשו מורם. ”עצור!” צלילה של המילה מאיים, והחרב המונפת מעבירה מסר חד ומרתיע.

”דומני כי אינכם מבחינים עם מי אתם משוחחים”, אמר בסמכותיות. פניו שלווה ומשדרות רוגע. כמה רגעים ספורים עוד נדרשו לחיילים עד שהצליחו לזהות בדמות המלוכלכת מבוץ את הנסיך בכבודו ובעצמו. ”הוד נסיכותך”, מלמלו נבוכים. האודם הציף את לחייהם ורגליהם התעקמו לכדי קידה. ”פעלתם בתבונה”, הרגיע אותם. ”לא יכולתם לדעת. התלוו אלי בבקשה אל הארמון”. מופתעים, ניסו שומרי המבצר לקלוט את המהפך ולפעול בהתאם לפקודה, אך דניאל כבר המשיך הלאה ממהר. כשהוא מוקף בשומרים, אף אחד יותר לא יתמה ולא ישאל שאלות, ומה שנותר זה רק לחשוב - כיצד הוא פונה כעת לאביו אחר ההתרחשות האומללה בצהרים.

”הוד מלכותו באמצעה של פגישה עם שר הצבא”. ההר הממונה על דלתו של המלך ניסה להסתיר את תמיהתו. ”רצוי כי תמתין עד לסיום הנסיך דניאל”.

דניאל נקי למחצה, ועל מראהו המרושל מצטרפת היעדרותם הבולטת של שומריו ומשרתיו.

”כנס אליו עכשיו בפקודתי, ואמור לו כי ברצוני להביא לידיעתו עניין בטחוני חשוב”.

הפקיד עדיין היסס. אומנם החוק אינו אוסר במפורש על הנסיך להיכנס אל אביו בלא שהוזמן קודם, אך גם אינו מתיר זאת, וניתוח הדברים בהחלט תלוי במלך שאין אדם יודע כיצד ימצאו הדברים בעיניו. ”כעת ההר יהונתן”. הוסיף דניאל בקשיחות, פניו מיוזעות, וארשת פניו מוזרה ולחוצה. יהונתן הביט בו

בחוסר אונים, המפתחות שעל תליונו התנענעו אנה ואנה. "המלך לא יאהב את ההפרעה".

"אמור לו כי אני צייתי אותך", ריחם עליו. החיילים אלו שעומדים ואלו שצופים בהם מן הגומחות, מאזינים לדברים, גם אם פניהם ממשיכות ונראות חתומות למראית העין.

כשהוא אינו שבע רצון מן הפקודה, חצה ההר את קשת החיילים הסמוכים להיכל המלכות. ליבו של הנסיך דפק במהירות, האם יאות אבא לראותו אחרי מה שארע ביניהם? הוא חייב לספר לו על התגלית האחרונה, אולי ניתן עוד למצוא ראיות חדשות. החפירות בשטח הארמון מבהירות ללא כל ספק כי אחד מן הקרובים למלך בגד ושיתף פעולה עם מלך אדום ואנשיו, למרות שאלו נחשבים לאויביה הגרועים ביותר של היהודים עוד מימי יהודה המכבי.

בצדדיו של השער הקעור עשוי כולו זהב טהור, מזדקרים שני עמודי שיש עליהם יצק האומן עלים, עלים של כסף בצורת עלה התלתן המפורסם, סמלם של החשמונאים. עיניו של הנסיך נעוצות שם, מחכות לאיש שעבר שם קודם בדרך למסדרון היכל המלכות.

ההר יצא כעבור שניות בודדות. "הוד מלכותו אישר זאת", פלט ביובש, אולי כעס על הדילמה אליה הכניס אותו הנסיך. "אני מודה לך". הרעד מנסה שלא להתלוות אל המילים הללו.

בצעדים מהירים גמא את המרחק בין המסדרון עמוס החיילים לטרקלין המפואר. לא נעים לפגוש כעת באבא לאחר ההתכתשות המילולית ביניהם בצהרים. מול דלת הזהב המוכרת והגדולה שטפה את גופו זיעה קרה. אבא מעולם לא ויתר לו על אף מעידה, וכל סטייה קלה בהתנהגותו ובלימודיו זיכתה אותו בתגובה נזעמת ובביקורת קשה. סביר להניח כי גם הפעם הזו לא תהיה שונה. ששת החיילים הקבועים הצמודים לדלת הרכינו ראשם במחוות כבוד, וההר העומד שם קבע פתח לנסיך הצעיר את הדלת.

חיזור כמו יין לבן המופרד מן הזג קד דניאל כמקובל בכניסה לחדר. אמיתי מדד אותו בשתיקה. דודו מלכירם, אחיו של המלך, שר הצבא, חיך אליו חיוך רחב.

"היכנס דניאל". צמד המילים הבודדות שיצאו מפיו של המלך מוססו את כל הרגשות הטעונים בליבו של הנער, והוסיפו לבערה המשתוללת בליבו. אבא זה אבא למרות הכל ואף על היותו מלך, וטבעו של אב לסלוח לבניו ולהאריך עבורם אפו. דניאל קרב אל אביו ונשק את ידו. "אני מתנצל אבי" אמר. נאמן להחלטתו בחצר.

המלך לא ענה רק הביט בו במבט חודר. בעיניים מלאות העוצמה הבהב ניצוץ מוזר שדניאל התקשה לעמוד על טבעו. "אני מודע לכך כי התנהגתי כנער פוחז. סלח לי אבי. הכעס העביר אותי על דעתי". הרעידות בקולו נבעו מתאוצת הלב המשתולל בחוזקה. לא קל להיצמד להחלטה הפנימית שהחליט קודם. האם זה באמת נכון להוריד את הראש ולבקש סליחה או שמא על אביו להתנצל על המשפט המעליב נגדו?

אבא יתנצל? רק המחשבה על כך העירה בו גל של צחוק מריר, ובכל אופן טוב עשה כי הודה בטעותו, ולא נתן לליבו להוליכו שולל ולהניעו באמתלות שונות ומשונות. הוא את שלו עושה ודי לו בזאת שאלוקים מבחין בכך.

"אני מבין כי לא רק לשם ההתנצלות ביקשת לפגוש בי דחוף כל כך". אין כעס בקולו של המלך, ומבטו מונח על בנו בהתעניינות. "דומני אבי כי עליתי על דרך הבריחה של אסירי אדום, אך מוטב כי העניין יישאר עדיין חסוי". משתדל הנסיך להתגבר על ההתרגשות בקולו.

מבטו של אמיתי נדלק בהפתעה. "אל תחשוש לדבר באזניו של אחי!" כעת התקשה דניאל להסתיר את התרגשותו. "ישנה מערה החפורה בגדה המערבית של המבצר. ראיתי זאת בעיני". שפתיו של המלך נפשקות, עיניו מצטמצמות. רגע הביט בו המום. אינו זע במקומו. מתקשה לעכל את המידע, ולאחר התעשת מיד, אצבעו נזקרת קדימה. "מי ממלווין חש במחזה? כוונתי כי יש להזהירם מידית שיחסמו פיתיהם עד שהפרשה תתבהר?"

הסומק שפרח בלחיו של הנסיך הסגיר את מבוכתו מהשאלה. "לא היה עימי איש" השיב רפות. גבתו של המלך התרוממה והתעגלה. "טיילת בגני הארמון מבלי ליווי ושמירה?"

שתיקה ענתה לו. דניאל לא ההין להשיב. מלכירם דודו ניסה ללא הצלחה לחבר את פיסות המידע ששמע לתצרף אחד שלם. מבטו התוהה נדד מעיניו המושפלות של אחיינו לעיניו הבוחנות של המלך. בכבוד החווה אמיתי למשרתו. "שלח

את ריאם הפקיד שירוץ אל השר אביתר, אמור לו כי יתייצב אצלי במהירות וללא שהיות".

"חפירות כאן, בתוך הארמון", מלמל באי אמון. העוצמה השופעת תדיר ממילותיו התעממה משהו. אחר דמם במשך דקות ארוכות אולי מחמת ההלם, אולי מחמת ההפתעה והתימהון. בסוף אחר פרק זמן די ארוך קם ממקומו, והתהלך בחדר אנה ואנה כאשר גלימתו הארוכה נשרכת אחריו בשיפולים גליים. פניו מעוננות, והירוק שבעינו מעורפל וחסר ברק.

באמצע החדר על יד מנורת זהב עתיקה וכבדה העוברת בירושה במשפחתו, נעצר כמנסה לקבל תשובה לשאלות המנקרות בו כיתושים מזמזמים. "השאלה הגדולה האם הבוגדים נמצאים פה בקרב אנשי הארמון או ששייכים לאנשי המבצר?" דמותו של אחז הלהוט לקבל לידי את האחריות על מינוי החוקרים צפה בתודעתו של דניאל. "הוא יכול להיות משני המקומות". מצא את עצמו פולט בקול. "מה כוונתך?" נפנה אליו המלך באחת.

שוב נבוך הנער. המלך לא יקבל את העובדה שהחשוד העיקרי בעינו הינו נכדו היקר. החשד יתקבל בתנועת ביטול ובהבנה כי רק הקנאה באחינו הגדול גרמה לו לכך, בנוסף זה עלול להחריף את השנאה בינו לאחז. "כוונתי", ניסה להתחמק מהמבט החודר. "כי לא כדאי לשלול את האפשרות שהבוגד לא מננה דווקא על אנשי הארמון. כל עוד לא מצאנו אותו כל האפשרויות פתוחות, ומומלץ לחשוב בכיוונים רבים". דודו בחר להגיב. "כיצד תחשוב כי ללא עזרה של אנשי המלך יוכלו מורדים להגיע אל שטח הארמון?"

"אינני יודע", השיב בכנות. מנסה למצוא פתרון אל הסכך שהכניס את עצמו. המשנה למלך שנכנס באותו הרגע לחדר פתר אותו לשמחתו מהצורך להשיב.

השעה שעת ערב מוקדמת יחסית, והסעודה שנערכה לרגל מסעו של הנסיך תוכננה על ידי הנסיכה שרה לפרטי פרטים ובדיוק רב, וכך נעשה, כפי שהורגלו כולם לעשות הכל על פי דרישתה.

“השר אביתר הצליח לעלות על דברים נוספים?” שאל דניאל בשקט את אביו. אישוניו קופצות מבלי שיחפוץ אל צידו השני של השולחן, אל הגבר בעל העיניים הרושפות, מטילות האימה.

“כן!” אישר המלך, ולא הקפיד להוריד את קולו. “נמצאו שם לוחות זיהוי של שני סוהרים, והפרשיה כבר התפרסמה. אחז טען כי שניים אלו כבר הולקו פעם אחת על זלזול בשמירה, והתנהגות מחפירה זו הולמת אותם”. הכף שקעה עמוק יותר בצלחת המרק הסמיך. “כך?” אמר דניאל בהפתעה. לשווא חשד באחז, או שמא שיתף איתם הנבל פעולה. “כיצד הצליחו שני סוהרים זוטרים להערים על מערכת שלמה ומורכבת, ומה עם הקצין הממונה עליהם, האם לא הבחין בהתנהלות חשודה מצידם?” הוא באמת לא הבין. מהורהר הביט המלך בחתנו ובנכדו. “אני חושב כי יש לחקור את הקצין יותר לעומק. אין זה הזמן לדון בכך! על כל פנים מופקדת החקירה בידי של אביתר”. נימתו של המשפט האחרון מעשית, וצליל של גאווה קל נמתח לאורכו. כפו של אחז פגשה במהירות את קרקעית קערתו בצליל נוקשה מהמצופה ממנה. זה לא מצא חן בעיניו, לא מצא חן כלל.

משרתים נכנסו אל החדר כשבידיהם מגשים עמוסים כל טוב מעלים ניחוח. דניאל עצם את עיניו קלות, מעביר את ידו על פניו. “הִיָּה ניחוח” גער בעצמו. מייצב ישיבתו על כיסאו בתנועה מרידה, אירונית. נינוחות, שלוה - אלו לא מן המצרכים שהיו לו בהתכנסויות משפחתיות כאלו, בכל מפגש שהוא עם אביו. את הטבעיות למד לשמור לעצמו; את רגשותיו הכמוסים חלק בחדרו על מיטתו המהודרת, ופעמים נדירות מאז רחק ממנו אביה שיתף בהם את שמעיה שלא הצליח במיוחד להבין לליבו. בעצב הביט בלחם דמוי הפרח שנותר בשלמותו על יד צלחתו המלאה גם היא, מחפש את השם לתחושה המשונה שאוחזת בו, ומוצא אותה בדמות זוג עיניים ביקורתיות הננעצות בו. שרה כבר הייתה אם לילדים כאשר נולד, ואף שהגיוני כי לא ייווצרו ביניהם קשרים טבעיים של אחים, לא הגיוניים הם השנאה והתעוב שרחשה לו ללא הצדקה, אולם כזאת היא הייתה כלפי כולם, והמשרתים גם הרבה אחרי שנשאה חרדו ממנה מאוד. הם אינם רואים באחז דבר פלא כי עם העתק קרוב למקור.

בגבול ציפתה להם הפתעה.

אליאסף בן דודו, ההר והקצין העליון בזרועות הצפוניות של צבא יהודה, עמד שם, רכוב על סוסו, עטור במדיו ועיטוריו. שיירת שלמה של חיילים ואבירים רוכבת אחריה בכבוד. קבוצתו הגדולה של ההר מנשה כולל ההר בעצמו עצרו מידית לכבודו, מתכופפים לפניו. אליאסף הינו אחד מחמשת הקודקודים הראשיים בצבא, ומלבד יחוסו כבן שר הצבא הינו אחיין המלך ומשמש פעמים כשלישו. לא היה איש שלא הכיר את שמו המפורסם הנישא לתהילה. כוחו הרב בצפון הפיל אימתו על הגויים בסביבה, והם חרדו מאוד מהמצביא הצעיר והמוכשר.

אליאסף כמו אביו לא היה איש מילים. חזותו כולה ביטאה הנהגה צבאית נחושה וברורה. חרבו הציבה חיץ ברור לערלים בצפון. גאוותו של מלכירם דודו בבנו הבכור הייתה מוצדקת, לפחות בעיניו של דניאל שמילדות כבר הבין כי הבחור גבה הקומה שנכנס ויוצא בארמון אביו, ישמש בעתידו כשר צבאו הבא. "הגעתי הנה על מנת לברך את הוד נסיכותו ואת ההר מנשה בברכת הצלחה לפני משימתכם החשובה". הוא אומר באבירות שקטה ואצילית כהרגלו. יורד מעל סוסו לכבוד הנסיך, וכורע לפניו.

דניאל חיבב את אליאסף. כשנולד הנסיך הייתה זו רווחה והצלחה עבור אליאסף, שלא חיבב ולא התחבב כמו כולם בעצם על נכד המלך היהיר, אולם אופיו הצנוע, המעשי, המתרחק מזרי התהילה יכל לעזור, אף לו נצרך היה לשמש את אחוז וצבאו בעתיד.

העובדה שדניאל חזה בו רק לעיתים רחוקות מכורח תפקידו של הקצין, ששהה בערי הצפון, לא אפשרה להם לקשור קשר של ממש, אולם כן גרמה לנסיך לחבב את המצביא הצעיר שלא חיפש את הבמות להשמיע סיפורי גבורותיו. גם המלך אהד אותו, ושמח ביד החזקה והשקטה שהפעיל אחיינו בצפון. "יצליח הקל דרכינו" מדגיש דניאל, מתבונן בעיניו השחורות אפורות של אליאסף בדיוק כמו אלו של חור אחיו, רק יציבות בוגרות ונחושות יותר.

"בהחלט". אליאסף אינו מתעקש על משחקי המילים. רק בוחן את קבוצת החיילים שלפניו במבע תקיף, מסמן בידו להר מנשה להתקרב אליו, ומחליף עימו מספר משפטים.

"הימצאותו של הנסיך בפלוגה מיטיבה עם החיילים ומגבירה את המורל". ציין בחיך כאשר נפרד ממנו. "אם ירשה לי הוד נסיכותו להעיר הערה אשר רכשתי בשנותי המרובות בצבא. אחד התנאים להצלחה הינם החשק והרצון ההחלטי של החיילים להתמודד עם האתגרים שיעמדו לפנייהם בשדה הקרב, ואף על פי שהנני שוהה כעת לצידכם פחות משעה אחת, מבחין אני בלהיטותם ובמרצם של החיילים, ולדברי ההר מנשה זה נזקף לזכותך".

"זהו חלק מחובותיו של כל קצין שהוא", הדף דניאל את המחמאה בעוותנותו הרגילה. "מכובדי ההר אליאסף וודאי בוחן גם את זאת, כאשר הוא ממנה קצינים בחילותיו".

"המחויבות אינה סותרת את העובדה שמדובר בכישרון של הוד נסיכותו". התעקש אליאסף להחמיא לו, ודניאל מרים אליו את עיניו. אליאסף לא נמנה על החנפים.

"לעבדך אין מעלה זו", מציין ההר השליש. משיב מבט רגוע אל העיניים הבוחנות אותו. "אולם אני למדתי להעריך תכונות כאלו, ולהכיר בחשיבותן בזמן מלחמה".

אלפי פרסאות נרמסו תחת עקבי הסוסים המיוזעים. עצמות הפרשים היגעים שוועו למנוחה. במשך שבועיים ימים הם רוכבים ללא הפוגה למעט עצירות הכרחיות לאכילה ולשינה.

"אנו קרובים", עוברת הלחישה. לרגע הם לא שוכחים את תפקידם. מודעים היטב כי כבודו של המלך ועוצמתו של צבאו תלויים בהם, בדבקותם במטרה ובלחימה חסרת פשרות.

באם ייכשלו יעורר הדבר את מלכי האומות, שונאי ישראל אשר לא שכחו את תבוסתם בזמן המכבים. מחכים לרגע בו יוכלו לעלות על ירושלים, ולכלות בעם יהודה את זעמם הכלוא זה שנים.

דניאל שמע גם הוא את הלחישה המעודדת, אך בשונה מן החיילים היה ליבו כבד ומחשבותיו מרות. עד לא מזמן, ממש כמה חודשים היה נער תפנוקים, יורש

עצר, נסיך אגדתי, יפה ומוכשר. נולד למצע של כסף וזהב. צי שלם של עבדים עומד לפקודתו, וחיי מרופדים בעושר ובמותרות.

אבק הרוכבים המיתמר באופן תמידי אל על עזר לו ליצור חומה עם הסובבים אותו ולהתבודד בהרהוריו. וכך כשהוא אפוף במחשבותיו הצורבות התקשה דניאל להבין את ההבדל.

שום דבר אמיתי לא השתנה. הוא עדיין נער החלומות הנושא על ליבו את הידיעה שבאחד הימים הוא יהיה למלך. נכון, ההערצה העיוורת בעיניהם של החיילים סביבו משקפת אולי את הסיפורים שאהבו הסופרים והמשוררים לכתוב על בית המלוכה הנערץ, אבל בארמון עצמו, בעיני אלה שרואים אותו יום יום הוא אינו נערץ כל כך.

אחז תמיד הסתירו והעמידו בצילו. ואף כי גדולים שבעם מדברים אליו ביראת כבוד ומתרפסים לפניו מפני מעמדו כנסיך אין זה משתווה, אפילו לא בקצה הציפורן, לאימה ולפחד כמו לכבוד שחלקו לו לנכד המלך, לזה שאינו אמור לשבת על הכס הגבוה.

לא מזלזלים בו בפרוש לא. הוא מרגיש שהוא נלחם עם עצמו בשעה שהבהיר זאת כעת לסוס הדוהר. פעם, כשהיה ילד קטן, עד גיל שתים עשרה בערך, הוא היה דמות שונה מהדמות הבטוחה יחסית שהחזיקה כעת במושכות.

הוא היה הססן ונפחד, רגיש ופגיע. לגלוגיו השופעים והמכוונים של אחז גרמו לו לחוסר בטחון. המבט המוטרד הביקורתי של אביו גימד אותו בעיני עצמו עד שבאמת הצליח להאמין שהוא אינו שווה הרבה. אליעם רק החמיר את המצב.

אולם אמא ורב לוי הצליחו להפוך את הקערה על פיה.

פניו של דניאל מופנות קדימה, אבל רוחו ומחשבותיו מפליגות אחורה לימי ילדותו מלאי התמורות. הוא לא אהב להיזכר בתקופת ילדותו המוקדמת. כאשר הוא עושה זאת אוחז בו קוצר רוח והתנגדות פנימית לעבר, למה שהוא מייצג. הוא נולד שאחז כבר היה נער צעיר, בגילו העכשווי של דניאל. נער מלא יהירות ועוצמה. בחור צעיר בעל עיניים נוקשות, עמידה יציבה וחיוך קטן ונוטף בוז.

אילו היה אחז אחיו, לא הייתה לו ברירה כי אם להידחק תחתיו לפינה ולהכיר את מקומו על יורש העצר. אבל כשהוא נולד עברה אליו העוצרות מידית, ולא היה אי מי שיפקפק בזאת. שנים בהם חלם המלך לבן משלו, ודניאל היה הפתעה גדולה

בלידתו. אף אחד לא פילל שייוולד למלך בן נוסף, וההפרש בינו לבין אחותו היה גדול כל כך שמבחינת הגיל יכלה להיות אימו. יוצא מכך ששאלת היורשות כבר לא נחשבה לשאלה כלל, אולם התחרות על ליבו של המלך לא הייתה הוגנת, וכן הייתה מרושעת בעליל. כל מה שהיה בנכד וגרם לסבו המלך לאהוב אותו, בדיוק לא היה בדניאל, יותר נכון היה ההפך.

והאמת היא כי כולם מכבדים את אחז בגלל פחדם ממנו, משום יחסו המועדף של המלך אליו. אותו אהבו, איתו נהנו לדבר ולפרוק את הלב, מולו גם התנהגו בטבעיות. הנסיך הצעיר השרה סביבו תחושה ביתית ומקבלת. אמת שכיבדו אותו בזכות עצמו ולא בזכות אביו, ואף שאבא שלו הרשה לעצמו לפעמים לזלזל בו גם ליד אנשי שרות ולעיתים נדירות באזני שרים קרובים המשיכו חבריו ועבדיו לייקרו ולחבבו.

אביו לא ראה בו את הטוב. לא למד להעריך את התכונות הנאצלות הקיימות בנסיך האהוד. הוא חשב כי יחסו הנעים אל כולם נובע מפחדנות. בעיניו הייתה רק דמות אחת אליה צריך הנסיך לשאוף וממנו ללמוד - מאחז. והוא אף ביטא זאת גלויות ומפורשות.

במקום להעצים את תכונותיו של בנו ולפתח בנער העדין עוצמה ובטחון, ביסס אצלו את התחושה שהוא קטן ולא יוצלח, פחדן ורגיש. דאג באמת ובתמים משאלת היורשות בידיו, אפילו על לימודיו הרציניים נהג לפעמים להתבדח. "דניאל", אמר לו פעם בחיוך ציני עת שינן הילד קטעים שלמים אותם למד משיעורו. "יש לך כשרונות, יש לך זיכרון טוב, אולם חסרה לך חריפות ואין בך תחכום. בידע וחוכמה לא מנהיגים מדינה, לא כובשים ארצות. מלך צריך להיות שנון ופיקח, לא לשלוח את אנשיו לחפש פתרונות בספרים".

וכשפתח אז עיניים גדולות ומלאות תמימות משל לא הבין את כוונתו, לא ראה אביו את הכאב בעיניים הירוקות שרצו כל כך למצוא חן בעיני האבא כל יכול, בעיני אבא שלא ראה את רצונו בהכרח, את ייחולו למעט תשומת לב. בתמימות כובשת וטהורה כאשר שערו הבהיר החלק ירד על כתפיו של בן השבע ציטט לו מזיכרונו את שיעורי תולדות הימים, אבל אביו רק גיחך, ואמר בביטול. "אם תרצה להיכנס גם אתה לספרי תולדות הימים יהיה עליך להפסיק לבכות על כל שטות וללמוד להיות חזק יותר".

הוא מעולם לא ישכח את הערב הזה. היה זה ערב שבת אביבי ונעים, והוא יצא עם אביו לנשום מעט אויר בבוסתן הירוק לאחר סעודת השבת. אבא שם את כפו הגדולה בידו, ולרגע הרגיש אהוב ורצוי, דבר שדרכן אותו להוכיח את יכולתו, למצוא חן בעיניו, להרגיש שאבא מעריך גם אותו ולא רק את אחז.

אבל זו התשובה שענה לו אז, וגם כעת מתנפחת הגולה בגרון בכאב עז משל לא עברו שנים מאותה פגיעה מדממת של ילד שרצה תשומת לב, וקיבל תמורתה דחיה ולעג. ואם הצליח לעבור בסוף את ימי הילדות המרים בשלום, לסכול את היחס שקיבל, היה זה אך ורק בזכות אמו. רק בגללה נותר שפוי, רק מבטה האוהב ומילות העידוד שלחשה באוזנו עזרו לו לצאת אל ימי ההתבגרות, ומספיק החיוך האוהב שנצץ בעינה, מספיק החום ששידרה אליו כדי להמיס את ליבו ולפתח בו אמון כל שהוא בטוב שאולי קיים בו. בזכות אמא שלו הוא לא נשבר. רק בזכות האישה הגדולה שתמיד, תמיד ראתה בו את הטוב.

בזכות אמא שלו ובזכות רב לוי. רב היה מטפף לו על מעלותיו הרבות. מציין בחיבה אמיתית ואבהית כי תכונותיו הן היאות ביותר למנהיג רחום. רב לוי גם היה גדול מספיק בשביל שלמילתו תהיה ערך שתעפיל על נזיפותיו הקנטרניות של אביו המלך. מאז גיל שלוש עשרה, עת התחיל להגיע לשיעוריו, זיהה אותו רב. זיהה את הנפש הנדירה והיפה. זיהה את הצמא והרצון, וגם זיהה את החולשה את העצב, וההשפלה.

והאיש הענק הזה ידע להוציא אותו עם גוו זקוף מן השיחה אתו.

מגיל שלוש עשרה החיים השתנו. על אמא נוסף אדם שהאמין בו. הרגש גם הוא התאזן. הדמעות יבשו כצפוי בילדות.

והוא בחר, פשוט בחר.

בזכותם.

הפעם יותר מתמיד הוא מודע עד כאב שהוא בחר.

הוא בחר להיות נאמן לחינוכה הטהור של אימו, לסיפוריה שנלחשו לו עוד בהיותו תינוק בעריסה. בחר להמשיך את דרכם של אבותיו הקדושים, מתתיהו כהן גדול ובניו.

ולמרות שאי שם בהיסטוריה, בזמן הריב של ינאי המלך בפרושים כבר החלו חלק ממלכי החשמונאים לנטות אחר הצדוקים, יודע דניאל שיש לו סיכוי, יש לו

סיכוי, הוא לא לבד. תפילותיה של אימו מלוות אותו ממרחק, מגינות עליו שלא יכשל שלא ייפול בניסיונות פיתויי הארמון, שלא יתבלבל מהכבוד ומהעושר. הוא גם מבין שאבותיו החשמונאים האמיתיים מחדדים כעת את חרבו, ונלחמים עבורו כדי שימשיך את דרכם - דרך בית חשמונאי המפוארת.

צעדיו של דניאל מדוכדכים. בעצב הסיר את החותלות המגנות על ידיו. אצבעותיו ממששות את נוקשה של המתכת העבה. ההר מנשה הביט בו בשתיקה. "שלושה חיילים איבדנו מנשה". דניאל מדוכדך באמת ובתמים. צעדיו נגררים ברישול על האדמה הלחה בה הוקם המחנה הזמני.

מפקד הפלוגה לא נגרר אחר מצב רוחו של הנסיך. בנחת סימן לחייל הזוטר העומד בפתח, וזה עזר לו להסיר את שמלת השריון העבה. "זוהי דרכה של מלחמה הוד נסיכותך". חיוכו של ההר ידידותי בעליל, והיד שהונחה על כתפו של דניאל לחצה אותו להגיב.

במבט לא ממוקד בחן דניאל את מעט החיילים שהתגודדו בחוץ ולא מיהרו לנצל את ההפוגה המועטה למנוחה. זוהי דרכה של מלחמה, אמת, אולם מרדם של הפרסים ברומאים אינו מקדש את המוות של שלושה צעירים יהודים שלא ישובו איתם הבית.

נושא הכלים קיבל לידיו את המגנים דמויי הפלטות הרחבות ממתכת, ועייפותו של מנהיג הפלוגה מנעה ממנו להבחין בתשובה שבוששה לבוא ובשתקנות שנפלה על הנסיך.

"מילא", אמר לבסוף, וקולו מהורהר. "גדוד שאינו חוזר שלם הביתה, לא ניצחון מלא יקרא".

כתפו של מנשה הורמה בתנועת ביטול. "רגישות לשני ונשיאה בעול הינם מידות יפות הראויות להימצא ביורש עצר העתיד להנהיג את העם, אך הרשה לי להשתמש בסמכות שהוענקה לי מהמלך כדי לסבר את אוזנו של הנסיך ולכוון אותו להתמקד במטרות שלשמן נשלח הנה".

קולו של מי נהר לוקו המפורסם הזורמים בקצב אחיד ובלתי פוסק בסמוך לגבולות המערביים חדרו אל האוהל, והוסיפו לתחושת הניכור של דניאל. דחייה מלאה אותו.

דחייה לא ברורה, אולי גם מוזרה בנסיבות הללו ובמישורים החומים שנפרשו מולו כשיצא מן הגדה המערבית של ירושלים דרך יריחו עד עלייתו מעלה לפילדלפיה ורבת עמון.

המריבה על ירושת המלכות בין בניה של שלומית אלכסנדרה הפילה את ירושלים בלא מלחמה בידיו של פוליפוס, ושמה קץ לעצמאות המדינית שהייתה מזמנו של יהודה המכבי ועד לתקופתו של המלך הורקנוס, זה שפתח בפניו של המצביא הרומי את שערי העיר.

המלך אמיתי מוכרח להיענות לבקשתו של קיסר רומי ולבוא לעזרתו, אבל רב לוי אינו תולה את הדבר בהורקנוס רך הלב. ינאי המלך שהעז לשפוך את המים על רגליו בשעת ניסוך המים בחג הסוכות, הוא זה שהתחיל להרים את קרנם של הצדוקים, ולכרות את עם יהודה מן הענף עליו הם יושבים, אותו ענף שבזכותו זכו לנסים.

ההר מנשה אינו הדמות הנכונה לפרוש בפניו את מחשבותיו האלה, ושתיקתו של הנסיך מתפרשת אצלו אחרת.

"המלחמה כבר כמעט נסתיימה" עודד אותו. "ברגע שנגבור על מערך הכוחות המצומצם שנותר להם בכניסה לחלק הצפוני של ארצם, נותיר את הרומאים להשתלט על הארץ עצמה ונשוב לירושלים.

שמורות עיניו של דניאל כמעט נעצמו. יקנעם חמק בשקט מאוהל המיצב. ממחר להכין לאדונו את אוהלו לשנת הלילה. מנשה קם גם הוא ממקומו, מתכוון לברך את הנסיך בברכת ליל מנוחה, אך מילותיו קפאו על שפתיו.

לזעקות הרומאים, ולקול שקשוק החרבות יש רק משמעות אחת...

מסוכנת, הזויה, וחסרת מוצא נגד החיילים הפרסיים שאגפו את המחנה, והפנו את קשתותיהם לעבר האוהלים. מנצלים את רגעי ההפתעה.

דניאל זינק במהירות שיא ממקומו. עטה את שריון הקשקשים שלו, ושלף את החרב מהנדן.

ההר מנשה איבד את צבעו. זרועו עוצרת את הנסיך במבט רציני וחמור. "הישאר באוהל", ציווה אותו קולו החלטי ומהיר. בחוץ הפכו שורות האוהלים הרומאים למרחץ דמים מחריד. "החלף את בגדיך בלבושו של נושא הכלים, מהר".

בפסיעות רחבות חצה את המטרים הספורים המפרידים בינו לבין פתח האוהל. מביט בחרדה בנסיך שעקף אותו, הסתובב לאחור וזרק אליו חטופות וחדות. "בוא עימי ועשה כל מה שהורה לך. אל תאמר מילה זו פקודה", וזו הייתה הפקודה הראשונה שהוריד על ראשו של מנשה, כיוון שעד כה לא ניצל את סמכותו, וקיבל את דעותיו של ההר כחייל מן המניין. גם את העובדה שזה הניח אותו עד כה במערך המוגן ביותר בשדה הקרב הוא קיבל בשתיקה. מודע שהצטרפותו אף הוסיפה לקצין עול כבוד ואחריות לשומרו היטב. סמך על החיילים המיומנים שעשו בהחלט עבודה יפה.

אולם כעת הסכנה לא הותירה מקום לגינונים.

קולות הזעקה והשבר מבחוץ היו מחרידים. הפרסים פשטו על אוהליהם של חיילי רומי, והרגו מהם בלי רחמים. ההפתעה מהקרב הלא צפוי שיתק את הלוחמים היהודים.

דניאל יצא מהאוהל. התכופף, ובריצה שפופה רץ אל אוהלי החיילים. מנשה ממחר אחריו. הנסיך הרים רק במעט את היריעות המכסות על פתח האוהל, ולאחר קרא בשקט, "חיילים מהר". החיילים התעשתו בזריזות, ובחרבות שלופות מיהרו אליהם. על פניהם חרדת מוות. "אחים", "קרא דניאל, "הקשיבו היטב, בטחו בה' והסירו את הפחד. חצי מכם יבוא עימי, והחצי השני יישאר עם ההר. אנחנו נרוץ לכיוון הרומאים כדי שיבחינו כי הפרסיים וירוצו אלינו. ברגע שתראו אותם עסוקים בלכידתנו: אנפו אותם מאחור, ואנחנו נאגפם מלפנים".

המח לא חשב. העיניים לא ראו כלום, והגוף עבד לבד בכח מוזר נחוש וקר.

הקצינים שלימדוהו אסטרטגיות מלחמה בשיעורי הקצונה הרבים שקיבל, לא לימדו אותו להשתמש בעצמו כבן ערובה, אך הזמן דחק והקולות התקרבו. פניו המשולהבות של הנסיך השפיעו על החיילים כמטה קסם. ליבו של דניאל פעם במהירות כקפיץ הנמתח וחוזר. בלא לבדוק את תגובת חייליו רץ עם קבוצת הלוחמים הישר אל הזירה אל מול פניהם של חיילי פרס. החיצים שרקו מעל ראשו ומכל צדדיו. דניאל לא שת לכך. פיו מלמל ללא הרף תפילה, וידו דורכת ללא הרף

חיצים על הקשת. בלא מטרה מוגדרת התכופף ורץ, מתחמק ממטר החיצים כשכל רצונו להיחשף בזהותו למול חיילי האויב.

הוא הצליח.

קבוצה גדולה של חיילים פרסים רגליים התקרבה אליו במהירות, וקשתותיהם מופנות לראשו באיום. מיד הרים דניאל את ידיו בתנועת כניעה כאשר כל קבוצת החיילים הצמודה אליו מרימים גם הם את ידיהם "אל תפגעו בנו", צעק דניאל בשפתם. דממה מוחצת ענתה לו. מפעימה עוד ביתר שאת את הדם. ידם נשארה דרוכה על המיתר, אך הם עדיין לא ירו. מביטים על מפקדם, ועיניהם רצחניות.

מפקדם, פרסי גבוה, עטוף כולו בעור עבה, ורק עיניו השחורות בולטות ומשפדות באיום קרא לעברם בקול, "הישארו שם, והשליכו את הנשק". החיילים היהודים צייתו בדממה. המפקד לא הסתפק בכך, וכיוון את קשתו לרגלי החיילים. פוצע אחדים מהם. רק לאחר ששוכנע שהוסר האיום הורה לחייליו לקרב אליהם ולכובלם בנחושתיים. "אתה הוא הנסיך היהודי?"

"אני", אישר דניאל. "כבלו אותו ראשון", ציווה.

שני חיילים פרסיים נגשו אליו. רגע אחד עצם את עיניו. מתפלל ללא קול להצלחה. מודע עד אימה לסיכון שנטל על עצמו, ובמשנהו פקח את עיניו. את חרבו שלו חויב לזרוק, ולא נותר בידו ברירה. בזריזות מדהימה שלף את חרבו של החייל הפרסי מגדנה, ונעץ אותה בבטנו של החייל. חיילי פרס לא נהגו לעטות שריון כבד כמקובל, ובמקומו עטף עור חיה עבה ומחוספס את גופם. בטרם הספיקו הפרסיים להתעשת ולהבחין בחיילם הנופל שדוד, קמו מיד כל החיילים היהודים, הרימו בזריזות את נשקם, ובאומץ השיבו מלחמה שערה. החיצים שרקו משני הצדדים, וריח של דם ומוות מילא את החלל. חיילי פרס היו שקועים לחלוטין במרדם הפתאומי, ומאוחר מידי הבחינו בסוסים הדוהרים מאחוריהם, אוגפים אותם מאחור.

פרק 1

מירב

חושך. דממה. כולם ישנים. אפילו הציפורים עוד רדומות. מרגישה שאני האדם היחיד שלא מנצל את הזמן לשינה.

מביטה שוב על מסך הטלפון. השעה חמש וחצי. אני מפסיקה להתגלגל במיטה. למרות העייפות אני קמה.

צמרמורת עוברת בגופי ברגע שאני מניחה את הרגליים על הרצפה הקרה. מכניסה אותן לתוך נעלי הבית הפרוותיות. משפשפת את ידיי, מנסה להתחמם.

יש לי זמן. אני ניגשת למטבח, שתמיד נראה לי זר בבוקר. מוציאה מהמקפיא כיכר לחם, מפרידה פרוסות זו מזו, מניחה אותן להפשרה על השיש. מוציאה מחבת, ביצים, גבינות. מקשקשת. מציפה את הבית בריח של טיגון. מרעיפה גבינה וחביתה על הפרוסות. המלפפונים הם הבאים בתור. שוטפת אותם, מקלפת פסים דקים, שוכחת שהיה לי קר.

יש שלושה כריכים מוקפדים על השיש, לצידם מלפפונים חתוכים בשקיות, ואני מפזרת עליהם את אהבתי. לוקחת את דפי הממו שממוגנטים למקרר. רושמת להדס 'יום שמח'. ליאיר אני מציירת סמיילי גדול. לאריאל אני רושמת 'בהצלחה בלימוד'. לכולם אני חותמת עם לב שבתוכו רשום 'אימא'. החדר של הילדים חשוך. מארגנת להם בשתי ערמות על הספרייה את כל פריטי הלבוש, שמה בראש ערמה אחת כיפה, בשנייה סיכה.

העייפות מתלווה אליי. אני מנסה להתעלם ממנה. לשכוח את הלילה הלבן. בשש וחצי אני סוגרת מאחוריי את הדלת בשקט. אסור לי להעיר עכשיו אף אחד. ההסעה מחכה לי. יום חדש בשבילי, התחלה חדשה.

אני אוהבת התחלות, תמיד אהבתי. הן מחוללות בחיי שינויים לטובה, מובילות אותי קדימה. לעולם איני נרתעת או חוששת מהן. יש בהן אינספור הזדמנויות מרתקות והפתעות, ותמיד הן חיוביות.

נכנסת היום לפרויקט חדש, הזדמנות פז עבורי. תופסת אותה בשתי ידיים. יודעת שהיא יכולה לקדם אותי, להעלות משמעותית את השכר שלי ובעיקר לאתגר אותי.

אוהבת להגיע מוקדם. הבניין עדיין שקט, מאפשר להירגע מעומס הבוקר. אני עוצרת בקפיטריה, קונה לי שוקו טרי מוקצף וחפיסת קליקים לבנים, הממתק החביב עליי.

מוזרה לי ההתרגשות הזו.

אני מצלצלת לאריאל, הוא עונה בצלצול השני.

"התעוררת?" אין מאושרת ממני.

"לא. אני ישן חזק. רק הראש שלי התעורר. הדס ויאיר לקחו אותי לטרמפולינה... מזל שתמרי ישנה". השוקו לא עובר לי בגרון. משפריץ החוצה. מסתכלת שאף אחד לא ראה.

"ממש מצחיק". אריאל עיף.

"אריאל, הגיע הזמן לקום. אני לא צוחקת".

"קמתי".

אני עולה לקומה שבע, מעבירה את התג, הדלת לא נפתחת. אני דופקת, לא שומעים את הדפיקות. מבפנים יש צעקות, כנראה בין עובדי הניקיון. חבל שלא ביקשתי מספר טלפון של אחת העובדות כאן.

מתייאשת, יורדת למטה, מבררת עם הקב"ט למה הכרטיס לא עובד.

"כמובן, בעיות בהגדרה". הוא מכיר את כל הבעיות. אני נותנת לו את השם של ליזי. הוא מברר איתה. הכרטיס שלי, באורח פלא, עובד.

המעלית שוב לוקחת אותי לקומה שבע, שם אני נעצרת. מביטה בחלונות הזכוכית שזורקים אינסוף של אור. מטוס ענק מצליל את הבניין לרגע, בדרכו אל השמיים. מתעשתת, זורקת את כוס השוקו לפח יחד עם העטיפה של הקליק. מעבירה כרטיס. הדלת נפתחת לי.

אני מחייכת, מנופפת לשלום.

למנהלת יש חיוך ענקי על השפתיים.

אני נכנסת ברגל ימין אל החדר שלי במחלקה החדשה. הכול שקט. הקדמתי לבוא. ההתרגשות מנעה ממני שנת לילה רצופה, כמעט כמו ילדה לפני טיול שנתי. שונאת להרגיש ככה.

"שלום מירב, הגעת מוקדם, איזה יופי!" לליזי חיוך רחב, לחיים סמוקות וסנטר מחודד. המראה שלה לא מסגיר את הגיל. היא קמה ממקומה מול המחשב. השקט מופר, נשמעות רק נקישות העקבים על גבי רצפת השיש. היא מראה לי את המחשב שלי ואת פינת העבודה הריקה.

אני מחייכת שוב, היא מחייכת בחזרה וחוזרת למקומה. אני דוחפת את התיק לארון מאחוריי. גם הוא ריק. סוגרת את הדלת, מפעילה את המחשב

וקמה להכין את הקפה הנצחי. בלעדיו לא יכולה להתחיל שום בוקר, במיוחד בקרים מאתגרים.

"את יודעת שבצוות של הפרויקט יש שבע בנות. בטח את מכירה את חלקן". ליזי נכנסת למטבחון.

"כן, נכון, יצא לי להכיר אותן, ועם יעל למדתי בסמינר". אני מרתיחה את המים.

"המחלקה שלי מגובשת מאוד", היא מתגאה. "כולן חברות של כולן, עובדות בשיתוף פעולה נפלא, זה הכי חשוב בפרויקטים. כל אחת תורמת את כישורונותיה המיוחדים, וזה מה שהופך פרויקטים מוצלחים למעולים. כולם בחברה יודעים את זה". המים רותחים, אני ממלאת חצי כוס ומערבבת היטב.

"כן, נכון, באמת כולם שמעו את זה". אני מוזגת חלב. יוצאת בעקבותיה בחזרה למשרדים. המחשב כבר הגיע למסך הפתיחה ואני מתיישבת שוב במקומי.

"היי, איזה כיף שאת כאן. תנשמי עמוק, עובדים כאן קשה" ... כרמית קורצת לי. פותחת מחשב צמוד אליי. אנחנו כבר מכירות. היא נחמדה.

כולן מגיעות, אומרות "שלום", מאחלות "בהצלחה רבה" ומזהירות מהעבודה הקשה, ממשימות ודרישות אינסופיות. המילה 'קשה' מאתגרת אותי וגורמת לחיוכי העקום להישאר דבוק לפנים.

ליהי

הראש שלו מונח על הכרית. העיניים שלו עצומות. ישן שינה של בוקר. אם אלטף אותו, הוא יתעורר. אצבעותיי מרפרפות על לחיו. ריסיו הארוכים רועדים, הוא פוקח עיניים.

"לא בוקר. נכון?" הקרניים מסנוורות אותו, הוא ממצמצ.

"בוקר, אבינדב".

"אני שונא את הבוקר". הוא מכסה את הראש בשמיכה, אני מדגדגת אותו. הוא קופץ, תופס את אצבעותיי.

"את אוהבת אותי?" הוא שואל. משהו לא מסתדר לו.

"הכי בעולם". יש לי הצהרות נחרצות.

"לא יכול להיות שאת אוהבת אותי, ואני שונא את הבוקר". הוא מנסה לבטא את מה שמרגיש.

אני מעמידה אותו על הרגליים, מפשיטה אותו במהירות לפני שיתנגד. מלבישה באותה מהירות.

מנשקת אותו על הלחי, הוא מנגב אותה. נגרר אחריי למטבח.

רון במטבח אחרי תפילה. התאומים בני השלוש-עשרה כבר יצאו בהסעה לתלמוד תורה. הוא סוחט לעצמו מיץ טרי מתפוזים שקטפנו רק שלושם מהעץ בחצר. המטבח מתמלא בריח הדרים. אני שואפת עמוקות, שיכורה. אבינדב מתיישב מול מיץ התפוזים ועוגיית הקוואקר הנצחית. אני מתיישבת לידו. לא מתאפקת, מוזגת גם לעצמי מהמיץ.

"קרה משהו אתמול בגן?" מביטה בו מחורר את העוגייה. מזמן לא היה מצוברח כל כך. הוא יושב מאחורי הסורג ושותק. אני רוצה להוציא אותו משם, רוצה שיניח לי לעשות את זה.

"בוקר טוב!" רון שוטף ידיים, מניף את אבינדב באוויר.

"אבא, אתה אוהב את הבוקר?" אבינדב שואל אותו. אני מנסה לרמוז לרון בעיניים, הוא לא שם לב.

"מאוד". אבינדב מאוכזב.

"גם אתה לא אוהב אותי". שוב מסתבך. רון לא מבין את הקשר.

"אנחנו אוהבים אותך מאוד", רון מנסה להסביר, "ולא מבינים למה אתה לא אוהב את הבוקר".

"אתה צריך להזדרז אבינדב, עוד מעט ההסעה מגיעה". אישוניו מצטמצמים, כאילו הכנסתי אותו אל מאחורי סורג. הוא שותה בלגימות ארוכות, איטיות. אני לא מאפשרת לאבינדב להסביר. מאוחר. מורידה אותו מהכיסא. הדקות האחרונות הופכות לחוצות. הכיפה נעלמת, מביאה כיפה חלופית. שורכת נעליים, שוטפת סנטר. מכניסה את הכריך לתיק. תופסת לו את היד ורצה איתו בשביל.

כמו תמיד, ההסעה כבר מחכה.

אבינדב

אימא הלכה מהר. היא החזיקה לי את היד. כך הספקנו את ההסעה, כשהיא זורקת נשיקה באוויר. רק כשהלכה וההסעה התחילה לנסוע, ראיתי את הכריך שלי מונח בסוף השביל.

רציתי להגיד לנהג שיעצור, אבל המילים שוב לא יצאו. אימא כבר הייתה בפתח של הבית, מנופפת ביד. היא לא יכלה לשמוע אותי. להסעה היו חלונות גדולים ושחורים.

הכריך נשאר מאחור, אף אחד לא שם לב אליו בכלל.

איך יכול להיות שאבא ואימא אוהבים אותי? אני כל כך שונא את הבוקר והם לא.

ישבתי לבד, הרגשתי איך העיניים שלי מתמלאות בדמעות. עצרתי אותן בכל הכוח מכל המילים שהפה שלי רצה להגיד ולא הצליח.

ההסעה הורידה אותי. נכנסתי לגן. הגננת בכלל לא שמה לב שאין לי כריך. בהפסקת אוכל בטח יהיה כזה בלגן והיא תהיה עסוקה עם הילדים האחרים.

ואז אני אשאר כל היום בלי אוכל.

ואני פוחד פתאום, פוחד להיות רעב.

פרק א'

בעמוד הראשון כתוב ברוריה פורייסקי, מטר שישים וחמש, ארבעה טלפונים של חברות, שלושה טלפונים של מורות, ובשורה התחתונה בכתב אופטימי למדי: "בשם ד' נעשה ונצליח!"

שאר העמודים ריקים, כאילו יש קושי למלא מחברת שורה של שישה עשר דף. מסתבר שלא קשה. קשה לא למלא. אנחה של חצי תקווה מטפסת אל קצה הגרון, בתיה נוטלת את המחברת החדשה-לא חדשה, נאנחת את חציה השני של האנחה ובקול נעים ומבטל חששות מבקשת לשמוע, כמובן.

אבל הנה ולפני הכול, רק שנדע שיש על מה לדבר. שאלת חצי המיליון נשאלת ככותרת פותחת, היכנראה שלא ילך משמש אקורד סיום וסתם קשקוש על הדף השני שבמחברת מראה שמיהו חשב להציע. נו, מילא, יש שם כמה קשקושים קטנים.

בערב ר' משה פורייסקי מגיע ורואה את המחברת על השולחן. הוא מדפדף לעמוד השני ובאנחה גדולה, שנבלעת בזקנו השחור ומשאירה מזכרת צחה, מחזיר את המחברת למדף הקטן שבהול. "אנחנו לא מחפשים הצעות, הצעה אחת ונכונה מספיקה לנו", הוא אומר לעצמו בקול נמוך. בקול רם מספיק כדי שבתיה וברוריה תשמענה, ונמוך מספיק בשביל לשמוע את קצה המנגינה שמתפזמנת מהטלפון הנייד.

ניתן לדמות חליל צד כסוף מלווה במנגינה צעדים של התחלה חדשה. זאת פרומי גלאסבויס והיא לא שדכנית. אין לה רזומה עשיר ובטח אין לה זמן ואפילו לא יכולת שכנוע, אבל רוח הקודש, כן. היא אומרת וצוחקת, ולא טורחת להסביר כלל.

היא מציעה את הצעתה במלל רב, אין לה מספרי טלפונים כי היא שכחה בכלל שצריך, אבל מה כבר יכול להיות בעיה? יש את המדריך החרדי של ירושלים ויש בו הכול. או חוכמת התורה או קדושת התורה. של הרב בלייך. ואז היא שואלת בבהלה רבתי: "רגע, רשמתי בכלל? יש לך עט? נבהלתי כבר", חותמת ב'בהצלחה', וב'עוד שעה ככה אהיה בקשר'.

מתברר שהשדכנית בלא הרזומה, הזמן והשכנוע נעדרת משהו נוסף, ואכן לאחר שעה היא מתקשרת מולהבת: "נו, מה בעלך אמר? התחלתם לברר? יופי! אני כבר דיברתי עם אמא של החתן, סליחה הבהור, נחמדה כזאת, אמרתי לה שאמרת לי שדווקא אין לכם הצעות. נראה לי שהיא גם התלהבה, אני לא בטוחה, היא אישה מאופקת כזאת. בקיצור, יש להם איזה כמה הצעות, אבל הם לא ממש עסוקים עכשיו, אם אני מבינה מה הכוונה, אז אני רוצה מאוד לענות לה תשובה כמה שיותר מהר. בקיצור ברגע שיש לכם תשובה תתקשרי, אמרתי לך שהוא כמעט מטר שמונים? ושהם מחותנים של הרב מן? טוב, אז נהיה בקשר".

אאח-ח-ח. פרופסור רוס מניח ידו על מצחו כתחבושת, פניו מתקמטות בניסיון לספוג את הכאב.

רוב עומד מול הפרופסור מאובן ושותק. הסנטר כואב, אבל המבוכה כואבת עוד יותר. הוא משפיל מבטו לעבר נעליו. יופי. השרוכים הלבנים פרומים והנעל הימנית חורצת מולו לשון.

אולי, אם לא היה משאיר לחנה-מירי את הרכב, הוא לא היה מוצא עצמו ברצף אירועים שכזה.

איזה יום. התחיל בקפה שהיה מתוק מדי ונשפך במהירות אל הכיור, המשיך ברכבת שכמעט הפסיד בבוקר כשהוא תופס אותה תוך כדי סגירת דלתות ונופל בתוכה מעוצמת הריצה. רגע, אולי כבר אז היו השרוכים אשמים?

הוא מרים עיניו. פרופסור רוס נראה מפחיד בלי משקפיים, אבל המשקפיים נמצאים בידו ונראים שלמים, תודה לקל.

רוב, בקול שגבוה קצת יותר מלחישה, מתנצל ביסורי. "להביא כוס מים או קרח?" הוא שואל והמילים המתגמגמות עושות בשבילו את העבודה.

"הכול בסדר, איש צעיר. תקשור את השרוכים שבנעליים".

הבושה והכעס משמשים בו בערבוביה.

כמה צפוי: הוא נכנס באיחור אל חדר המכשירים, נכנס באיחור ולא ממש נמצא, מבטו נע מן הלוח אל טבלאות כימיות, אל גלגלי הצבע וחומרים ממיסים ושוב עיניו בלוח. הלוח מקושקש, למטה רשומה נוסחה שפעם רשם כשניסה להסביר שילוב של פולימרים שונים. הוא מחייך לעצמו, עיניו בוהות בשרבטים נוספים, ואז קופא באחת.

"פינקלשטיין רוב, גש". מבטי כולם ננעצים בו והוא נעמד לגשת. יומו הדפוק ממשיך לדפוק. דופק אותו. דופק לו. מתדפק איתו.

מה שלא קרה לו בכל שנות לימודיו קורה לו היום. הוא אמור לגשת. הוא מסתכל סביבו, כולם ממיסים חומרים במבחנות, מחזיקים באטבים הגדולים מעל משטחי החימום ומנסים להגיע יחד למשהו. למה?

רק הוא יושב ליד השולחן כאילו מדובר בכיתת לימוד. הוא מניח יד בזהירות על המשטח הקרמי שסמוך אליו. יפה. המשטח קר.

הוא אמור לגשת? הוא מארגן את שולחנו בצורה הגיונית, מארגן במהירות חומרים על פי רשימה שקיבלו ושרק הוא במקרה לא הבחין בה.

כולם מחייכים. פיק ברכיו רק מתפקק עוד יותר. הוא יודע שהוא צריך לגשת אבל אינו יודע איך הוא עושה את זה. עם המבחנה? בלי? הוא משאיר אותה על השולחן, מארגן שוב את הכלים, מזנק לג'ו שכמעט תופס את המבחנה מהכיוון ההפוך שלה וזהו. הנה הוא אצל סמית'.

סמית' מחייך חיוך רגיל, כרגיל, בלי להתבונן על דש חולצתו המעיד נאמנה שהוא משמש פרופסור בביו טכנולוגיה וראש תחום במדעי הגנטכנולוגיה.

הוא מושיט יד ולוחץ בחום. רוב נבוכ. הוא פספס משהו, אבל זה היה משהו טוב.

כולם מחייכים אליו כשהוא צועד למקום. סמית' קורץ לו שהוא עוד יחזור בשבילו בהרחבה כי הוא מבין שהוא ריחף בענק ומרק ניגש אליו לבקש שיעזור לו בניסוי, "נו, מהנוסחה שכולם התלהבו ממנה".

היום הדפוק מחשב מסלול מחדש.

1

יום שני הוא היום שבו אני מתנדבת ב'קדימה', מדריכה סטודנטיות מחו"ל בסמטאות צפת, אמורה להצית בהן גחלת של קשר למורשת שלהן. באותו בוקר אספתי אותן מהמקום הקבוע, יושבות במעגל אסימטרי על הרצפה ליד פתח האכסניה שלהן.

הפעם מנתה הקבוצה כעשרים סטודנטיות בגיל שמונה עשרה עד עשרים. הצגתי את עצמי וסימנתי להן לצעוד אחריי אל היעד הקלאסי הראשון: הגינה הקטנה שמעל בית הכנסת האר"י האשכנזי, 'חקל תפוחין קדישין'. סיפרתי להן על המסורת המקובלת כי האר"י הקדוש היה יוצא לשם עם תלמידיו כדי לקבל את השבת בקדושה. אנו תושבי העיר העתיקה קראנו למקום 'גן החתולים', לא ברור לי למה. לא נצפו בגינה הזאת יותר חתולים מאשר בשאר גינות העיר.

ביעד הזה אני תמיד ממהרת, אף אחת מהסטודנטיות לא נשארת אדישה אל מול הקונסטלציה המרגשת הזאת ומלאת ההוד של האר"י וגוריו מקבלים את השבת מול הרי מירון, ולעיתים קרובות הרגשנית שבהן נושאת את קולה באחד השירים היהודיים הבודדים שהיא מכירה. המנעד מצומצם למדי ונע בין 'לכה דודי' של קרל בכך ל'עם ישראל חי' או 'דוד מלך ישראל', כולן מצטרפות בקרשנדו, ואני שותקת על פי ההנחיה של רב הארגון. באותם רגעים אני רק עומדת סמוקה, מחכה שהשירה הקבוצתית תדעך מאליה ומתפללת שאף אחת מתלמידותיי

לא תפציע בזירה, כי לראות את המורה שלהן בפעילות קירוב של סטודנטיות אמריקאיות שונה מאוד מדיעת העניין באופן תיאורטי.

בדרך לבית הכנסת 'אבריש' ביקשה ממני אחת מהן משכך כאבים לכאב הראש שלה. נעצרתי כדי לפשפש בתיק, "תתקדמו עד סוף הסמטה וחכו שם", הדרכתי את שאר הבנות. הקפלויות נמצאו בעומק התיק, דורשות ממני חצי דקה של חיפוש.

המשכנו ללכת, היא ואני, במורד הסמטה, מספיקות לצפות בגבן של המאספות, חומקות פנימה אל בית פרטי, שהיה במקרה הבית של גולדה רינה תלמידתי מכיתה ח'.

מה נסגר איתן? מה פתאום הן נכנסות לבית? בטוחות שמאחורי כל גדר דקורטיבית יש גלריה לאומנות יהודית? אני מסכימה שקשה להתעלם מהגדר הזאת: חסידים וכלי נגינה בידם מרוקעים בברזל הצבעוני, תחום אומנותם של ההורים של גולדה רינה, שלמחייתם מכרו תמונות ברזל קטנות ויפהפיות על שולחן ברחוב ירושלים, אבל לא מוכנה להתפרצות הזאת לבית.

מיהרתי אחריהן פנימה, המומה מהמחזה הסוריאליסטי שנגלה לעיניי. מצאתי את הבנות בתנוחות שונות בבית: מהן שהתפרקדו על הספה המרופטת בנינוחות רבה ומהן שהשתרעו על הרצפה המגובבת חפצים והמו בקולניות לתאומים המלוכלכים שזחלו עליה ונעצו בבנות מבטים שווי נפש.

אני הוזה! בטוח. מה הברבריות הזאת? הן חושבות שכאן זה המערב הפרוע?

ניסיתי למצוא מילים שיקימו אותן לאלתר, ושלא יפגעו בגולדה רינה שעמדה המומה. היה נראה שהיא בעיצומו של תהליך אלתור ארוחה: קערה עם נוזל כלשהו עמדה על השיש העמוס מאחוריה, ושני אחיה הצעירים דחפו אחד את השני על שרפרף שניצב לידה.

"שלום גולדה רינה, סליחה, הבנות נכנסו בטעות, אני מייד מוציאה אותן. בנות, קרה משהו?" עברתי לאנגלית, "מה פתאום נכנסתן לפה? החוצה מיד! אנחנו ממשיכות במסלול!"

"את מכירה את הילדה הזאת?" התקרבה אליי אחת בעיניים נוצצות, "זה מדהים הבית הזה, הילדה המתוקה הזאת שמכינה אוכל לאחים הרזים שלה, והתינוקות שזוחלים פה על הרצפה עם הבגדים הישנים האלו, והכלים העתיקים והשחורים, זה נראה כמו איזה סרט ישן".

סרט! אני לא יודעת ממה להתפלץ קודם, מהפלישה החצופה שלהן או מהעליבות המשוועת, והן רואות פה פנינה תיירותית!

"הי חומד, רוצה שוקולד?" מישהי הושיטה שוקולד לילד שעמד קרוב אליה, וזה היה כמו אות לשאר הבנות לשלוף במהירות ערמות של ממתקים ולהושיט לילדים,

גולדה רינה ואחיה עמדו קפואים ורק התינוקות גרגרו באושר לנוכח השפע שהומטר עליהם.

הייתי בפניקה מוחלטת. "בנות, החוצה! הרגע!" צווחתי עליהן, "גולדה רינה, אני ממש מתנצלת", הנמכתי בשתי אוקטבות, "אני אברר מה קרה כאן, סליחה". לפני שסגרתי אחריי את הדלת המרוקעת, הספקתי לראות את הזיק המופתע בעיניים של גולדה רינה למשמע מורתה הכבודה הזועקת, אותה המורה שבימים כתיקונם מדביקה חיוך קבוע על הפנים, לא רחב מדי ולא קטן מדי, בוחרת באינטונציה הנכונה כדי למסור את השיעור באופן המיטבי וגם נבחרה בידי המנהלת לנהל את קרן ז'ילברט, שבבסיסה סיוע לתלמידים מתקשים לימודית מכל סיבה שהיא.

"אחריי בנות, ממשיכים", החלטתי להתעלם ממה שהיה והמשכנו לצעוד בסמטת אלקבץ. חרגתי ממנהגי והקצבתי לסטודנטיות חצי שעה לשוטטות במלכודות התיירים בדמות גלריות אומנות למיניהן, לפני שנפנה לסמטת אבריטש. הייתי מוכרחה קצת זמן לעצמי, לסדר קצת

את הראש בענייני גולדה רינה. במסגרת הקרן עבדתי עם תוכנה מתאימה שבה הזנתי נתונים מקיפים על כל תלמידה, כמו מצב משפחתי, סוציאקונומי וחברתי, וקיבלתי את תוכנית העבודה המומלצת. המנהלת יצאה מגדרה. לגולדה רינה קראתי כמה פעמים ועבדתי אתה לפי התוכנית.

בטבלה שלה הזנתי בנתון של המצב המשפחתי: 'בכורה בין חמישה ילדים, נוכחות מועטה של הורים בבית'. בנתון הסוציאקונומי כתבתי 'נמוך' ובמצב החברתי 'בינוני מינוס'. הנפקתי לה תוכנית עבודה נפלאה הכוללת הצבת מטרות ופגישות מעקב, קראתי לה כמה פעמים וכשמלמלה משהו על כך שאבא ואימא לא היו בבית ולא היה לה זמן להכין שיעורים, החלטתי לתועלת העניין החינוכי לחשוף בפניה את סיפור חיי על הילדות שעברתי ושגם אני לא ליקקתי דבש והייתי צריכה ללמוד בחירוק שיניים, והנה ברוך השם, הצלחתי. כשסיימתי לספר רק אמרה גולדה רינה בשקט, 'בסדר, המורה', וחזרה שוחחה לכיתה.

כשחזרו הסטודנטיות והתאספו סביבי, הן היו מאושרות בשלל המחורזות, החמסות ודרבוקות העץ הקטנטנות שנקנו בסכום מופקע של דולרים, מה שרק העצים את התלהבותן.

נכנסנו לבית הכנסת אברייטש. הודות למזג האוויר הסגרירי, התלבשו כולן באורח צנוע ויכולתי לוותר על חלוקת הצעיפים הנהוגה לפני כל כניסה לבית כנסת.

וכשאני מספרת להן על רעש האדמה הנורא שהתרחש בשנת תקצ"ז, ואיך נהרגו רוב אנשי היישוב היהודי בצפת, ואיך רבי אברהם דב מאברייטש, ה'בת עין', שהיה תלמידו של רבי מרדכי מצ'רנוביל והנהיג את היישוב החסידי בצפת באותן השנים עמד באותה שעה בכותל הדרומי של בית המדרש – העיניים של הבנות עוקבות אחר ידי המונפת לכיוון הקיר הדרומי ששרד בנס. אני ממשיכה לתאר איך הוא ציווה על המתפללים לעמוד סמוך אליו, וכך ניצלו כולם.

טוב שאני יודעת את הסיפור בעל פה על כל פרטיו, כי הראש שלי ממש לא בבית הכנסת. המבט ההמום של גולדה רינה, הניסיון שלה להאכיל את האחים הקטנים בתערובת ההיא והמשטחים העמוסים שלא מותירים מקום למחברת או לספר. התוכנית שלי שכוללת חמישה צעדים מובנים עד להצלחה הלימודית נראית פתאום כל כך נלעגת, ואני עייפה, מאוד, והפטישים הקטנים שהולמים בראשי לפי קצב החזרה שלנו לאכסניה תובעים ממני רק דבר אחד: לחזור לחדר שלי הפרטי, השקט, ברחוב החסידים, להניח ראש על הכרית ולסדר את לבני המחשבות אחת אחת, במקום.

לא שקט חיכה לי, ולא מנוחה, ולא סדר. חיכתה שם ליבי, הבת של חוה לאה, ממלאת את החדר בנוכחותה הבלתי פוסקת, מה שהתגלה לי כמה דקות אחרי שנכנסתי הביתה.